

48/115210

M.113862

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

นางสาววิภาวดี ขอบประจักษ์

นางกมลวรรณ พงษ์วัฒน์

วนัสนันท์ โสดาปัดชา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
วันรับ.....
วันลงทะเบียน..... 11 ก.ค. 2558
เลขทะเบียน..... 239601
เลขหนังสือ..... 323.042 ว 157 2558

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

A-2

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาววันสนันท์ โสดาปัดชา แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ)	ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)
..... (ดร.ศักดิ์พงษ์ หอมหวล)	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)
..... (ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... (รองศาสตราจารย์ ดร.บุภาพร บุภาพ)	..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ติเมืองซ้าย)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย วันสนันท์ โสคาปัดชา **ปริญญา** รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม รวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 364 คน ได้มาโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรยามาเน่ และการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้านและมาก จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระยะเวลาที่

อาศัยอยู่ในชุมชน (X_6) อายุ (X_2) สถานภาพทางสังคม (X_7) และอาชีพ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.778, 0.319, 0.285 และ 0.326 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.753, 0.324, 0.252 และ 0.262 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 34.5 ($R^2 = 0.345$, $F = 45.526$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ ควรให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลตำบลวาปีปทุม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่ ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตาม โครงการต่าง ๆ ของเทศบาลวาปีปทุมอย่างต่อเนื่อง และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมติดตามประเมินและร่วมติดตาม โครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลวาปีปทุม ได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

TITLE : The factors affecting the people's participation on the operation of Wapee Sub-district municipality, Wapee district, Maha Sarakham Province

AUTHOR : Wanassanan Sodaputchha   **DEGREE :** M. P.A. (Public Administration)

ADVISORS : Asst. Prof. Dr. Pakdee Phosing   Chairperson

Asst. Prof. Dr. Yupaporn Yupas   Committee

Asst. Prof. Dr. Watchharin Sutthisai   Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

This research aimed to study the people's participation and the factors affecting the people's participation on the operation of Wapee Sub-district municipality, Wapee district, Maha Sarakham Province, and to find the useful suggestions for developing the participation on the operation of municipality. The sample 364 voters who living in the area of Wapee Sub-district municipality, Wapee district, Maha Sarakham Province; there were selected by by systematic sampling technique. The instrument was a questionnaire with 0.97 reliability index. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing with multiple linear regression analysis.

Results of the research found

1. The people's participation and the factors affecting the people's participation on the operation of Wapee Sub-district municipality, Wapee district, Maha Sarakham Province as overall was at highest level, considering each aspect found there were at highest level for three, and high for one, sorting mean from highest to lowest; the beneficiaries, the evaluation, the operation, and the decision respectively.

2. The factors affecting the people's participation on the operation of Wapee Sub-district municipality, Wapee district, Maha Sarakham Province were the living times in community, age, the social status, the career; these variable could explain the participation on the operation for 34.5% ($R^2 = 0.345$, $F = 45.526$) by statistical significant at 0.01 level.

3. The useful suggestion were found that; there should be educate the public about the benefits of participation for benefit of people in the area, encourage people to join the prioritization of issues in development, to ensure transparency in the administration, to attend a meeting with the relevant authorities to raise awareness in local development planning, to gain knowledge from the training programs continued, and to join the monitoring and tracking of projects and activities that the municipality has taken in the past year.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ สิงห์เลิศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ดำเนินการสอบวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นางอรอนงค์ รังวิเศษ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลวาปีปทุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา กุลสุวรรณ ตำแหน่ง อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ ตำแหน่ง อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณบดี คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาในเรื่องการเรียน งานเอกสารต่าง ๆ อย่างดีมาโดยตลอด อีกทั้งขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท (รป.ม.) รุ่น 19 ทุกท่าน ที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้สำเร็จตามความมุ่งหมาย

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อชาญชัย โสดาปัดชา และคุณแม่พันทอง โสดาปัดชา ผู้ให้ร่างกายและชีวิต ทั้งยังเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัย และขอขอบคุณ คุณกรกช โสดาปัดชา พี่ชาย และคุณศรุตยา สุทุม พี่สะใภ้ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนร่างกายแรงใจด้วยดีมาตลอด

คุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการบูชาแด่พระคุณ บิดา มารดา บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้

วันสนันท์ โสดาปัดชา

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	10
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	25
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	32
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม	38
บริบทของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	42
อำนาจหน้าที่ของเทศบาล	46
รายได้และรายจ่ายของเทศบาล	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
กรอบแนวคิดการวิจัย	52

หัวข้อเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	59
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	60
สัญลักษณ์แทนค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	91
ภาคผนวก ข ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	99
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	102
ประวัติผู้วิจัย	105

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรจำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 43
2	ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 55
3	ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 61
4	ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย อายุ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน .. 63
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน 64
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกรายข้อ 65
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกรายข้อ 66
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกรายข้อ 67
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกรายข้อ 68

ตารางที่	หน้า
10 การกำหนดรหัสตัวแปร	70
11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูป ของเมตริกซ์สหสัมพันธ์	73
12 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	74
13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม	75

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดการวิจัย	52
---	--------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	100
2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	103

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองท้องถิ่นนับเป็นรากฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนให้ประชาชนรู้สึกรู้ว่า ตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนใดเสียในการบริหาร เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) จึงเป็นลักษณะสำคัญยิ่งของการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544 : 8) ซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประชาชนมีการ “อยู่ดี มีสุข” นั้น การดำเนินงานจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การวางแผน การตัดสินใจ และการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้นรัฐบาลจึงปรับแนวคิดการพัฒนาจาก “รัฐมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือจากชุมชน” มาเป็น “รัฐและประชาชนมีหน้าที่ต้องแก้ปัญหาร่วมกัน” โดยปรับแนวทางการพัฒนาจากรัฐดำเนินการเองมาเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ดังจะเห็นได้จากนโยบายการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ได้พยายามทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน พัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาของตนให้ได้มากที่สุด ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน/ท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนามากที่สุด โดยการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ มิใช่รอรับการช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างแต่ก่อน (เจลีเยว บุรีภักดี และคณะ. 2545 : 78)

การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการบริหารระดับท้องถิ่นของประชาชนในปัจจุบัน ก็เพื่อจะให้การบริหารงานของแต่ละท้องถิ่นสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมรู้ถึงความต้องการและปัญหาของตนเองได้ดีกว่าบุคคลอื่น ซึ่งมีใช่เป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ การยินยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงเท่ากับเป็นการยอมรับว่าความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นนั้นแตกต่างกัน และผู้ที่สามารถรู้ถึงความต้องการและความแตกต่าง และสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการนั้นก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นนั้นนั่นเอง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544 : 66) และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช 2550 (2550 : 114) มาตรา 287 ระบุว่าประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ในสาระสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อน กระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควร หรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนกระทำการนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชน ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (วิรัชดี เมืองใจ. 2552 : 2)

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด และมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดไว้ในการจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ให้กับประชาชน ในท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึง เป็นธรรมและมีความเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน สำหรับภารกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอนมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ประกอบด้วยภารกิจหลัก 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม (6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (โกวิทย์ พวงงาม. 2551 : 44-46)

การเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของเทศบาลตำบลที่ยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเสมือนการกระจายอำนาจการปกครองของรัฐบาล ประกอบกับกระแสการเรียกร้องให้ประชาชนมีสิทธิเลือกรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับตน มีงบประมาณและบุคลากรในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ประชาชนมีสิทธิ มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่เรียกว่าเป็นประชาธิปไตยและใกล้ชิดประชาชนมากเท่าที่ปรากฏในเขตเทศบาลนั้นจะเป็นลักษณะผสมผสานของความเป็นเมืองชนบทรวมกัน ประชาชนจึงรวมอยู่ด้วยกันอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ฐานะ หรือรายได้

สภาพแตกต่างกันดังกล่าวย่อมมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการบริหารงานของเทศบาลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเทศบาลที่เพิ่งเริ่มจัดตั้งจะต้องประสบปัญหาในการจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ เพื่อให้บริการประชาชนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ทั้งนี้ เพราะเทศบาลต้องรับผิดชอบต่อการที่จะต้องจัดทำบริการสาธารณะให้สอดคล้องและเพียงพอกับความต้องการของประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนอย่างถูกต้อง ได้รับข้อมูลและการร่วมมือจากประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ผ่านมาเทศบาลต่าง ๆ ยังประสบกับปัญหาหลายด้าน เช่น การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ปัญหารายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย การขาดการประสานงานหรือการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด จึงเป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่สำคัญที่จะทำให้คนในท้องถิ่นได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมืองของตน เช่น การเข้าร่วมประชาคมเมืองเพื่อเสนอแนะความคิดเห็น เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลตำบล ร่วมติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงาน เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยทำให้ประชาชนรู้สึกคุ้นเคยกับการมีส่วนร่วมอันจะส่งผลต่อไปในการมีส่วนร่วมระดับชาติ เทศบาลตำบลจึงเป็นเวทีพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็นให้กับคนทุกเพศ ทุกวัย รวมทั้งการพัฒนาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เป็นการพัฒนาจากระดับล่างสู่ระดับบน ซึ่งทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ เทศบาลตำบล มีแนวโน้มการใช้กระบวนการตัดสินใจริเริ่มสิ่งใหม่ โดยกลุ่มหรือองค์กรชุมชน และมักจะเลือกทำในสิ่งที่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้โดยตรง ทำเรื่องใกล้ตัว ไม่ได้คำนึงถึงอนาคต เนื่องจาก นายกเทศมนตรีตำบลที่ยกฐานะมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ไม่คิดว่าตนเองแก่ ไม่ได้อยู่เหนือกับคนอื่น ยังเป็นชาวบ้านธรรมดา ซึ่งเป็นข้อดีตามทฤษฎีการเรียนรู้ มีการจัดเวทีรับฟังความเห็นจากชุมชน ส่วนใหญ่จึงไม่ถูกสั่งการ ไม่ได้ทำตามความเห็นของผู้นำ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้แบบชาวบ้าน และเห็นทางออกที่หลากหลาย ดังงานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมท้องถิ่น ไทย (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. 2548 : 35-45)

ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้รับการยกระดับจากองค์การบริหารส่วนตำบล มาเป็นเทศบาลตำบลเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552 จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ในการร่วมคิด ร่วมทำร่วมพัฒนา โดยเฉพาะการจัดทำแผนท้องถิ่นซึ่งเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานของเทศบาล และเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้เทศบาลมีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเทศบาลจะเจริญก้าวหน้า และมีความสามารถรับใช้

ประชาชนในการอำนวยความสะดวกและความผาสุกให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น
 ย่อมขึ้นอยู่กับการวางแผนและการจัดทำแผนที่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
 และการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม ในการบริหารจัดการกิจการ
 สาธารณะที่ผ่านมาพบว่ามีความน้อยมาก เหตุผลสำคัญคือความคิดและความรู้สึกรักของประชาชน
 เองว่า มิใช่บทบาทหน้าที่ที่บัญญัติไว้เป็นข้อกฎหมายที่เขาต้องกระทำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ
 สถาบันดำรงราชานุภาพ และกองวิชาการและแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการปกครอง
 (2546 : 40) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท้องถิ่นยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะ
 ภาคอีสานเป็นภาคที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนค่อนข้างน้อย ซึ่งในระยะเวลา
 5-10 ปี ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่น ๆ ได้เข้าไปกระตุ้นสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชน
 เข้ามามีส่วนร่วมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ การประชุม การอบรมสัมมนา การจัดทำ
 ประชาคมหมู่บ้านการไปส่งเสริมให้มีการจัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชน จัดตั้งกลุ่มสมาคม องค์กร
 ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนทั้งการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การร่วมเป็นกรรมการต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามวิถีทางของประชาธิปไตยที่ถูกต้อง
 ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงสนใจว่าเมื่อประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม ได้รับโอกาสในการเข้า
 มามีส่วนร่วม ซึ่งปัจจุบันมีการพัฒนาแล้วทั้งในเรื่องกฎหมายหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
 การจัดการศึกษาอบรมส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม และการรวมตัวกันในการจัดตั้งกลุ่มชุมชน
 หรือเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมแล้วนั้น มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการมี
 ส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานโดยรวมของเทศบาล ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นประชาชนใน
 เขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม มีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้เกิด
 ชุมชนเมืองที่เข้มแข็งโดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมภายใต้การมี
 ส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและหลักการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 7 ชุมชน

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประยุกต์แนวคิดของโคเฮน และอัฟโฟฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน จรรยาพร วงศ์จำปา. 2553 : 10-12) ซึ่งมี 4 ด้าน คือ

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation)
- 2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
- 2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4,044 คน (สำนักทะเบียนราษฎรท้องถิ่น เทศบาลตำบลวาปีปทุม. 2557 : 14-15)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 364 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามานะ (Yamane. 1973 : 727)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น (Independent variables) คือ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม ซึ่งมี 4 ด้าน คือ

- 4.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 4.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
- 4.2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
- 4.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาของการศึกษาระหว่างเดือน กรกฎาคม – กันยายน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม** หมายถึง ตัวกำหนดที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่
  - 1.1 **เพศ** หมายถึง ลักษณะทางกายภาพที่บอกว่าเป็นเพศชาย หรือหญิง
  - 1.2 **อายุ** หมายถึง ระยะเวลา นับตั้งแต่เกิดจนถึงปีของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปีบริบูรณ์
  - 1.3 **ระดับการศึกษา** หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษาปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษาตอนต้น (ป. 4) ประถมศึกษาตอนปลาย (ป. 6) มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา/ปวส./ปวท. ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก
  - 1.4 **อาชีพ** หมายถึง การทำมาหากิน ทำธุรกิจ ตามความชอบหรือความถนัด ได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือน เช่น ว่างาน ไม่แน่นอน นักเรียน/นักศึกษา รับจ้างทั่วไป พนักงานบริษัท เกษตรกร (มีที่ดินเป็นของตนเอง) ประกอบธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
  - 1.5 **รายได้** หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่สุจริตที่ได้รับเป็นค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือเงินเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามเฉลี่ยต่อเดือน
  - 1.6 **สถานภาพทางสังคม** หมายถึง ตำแหน่งของบุคคลที่ดำรงอยู่ในสังคม เช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประชาชน กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน สมาชิกกลุ่มอาชีพ คณะกรรมการหมู่บ้าน/กองทุนหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
  - 1.7 **ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน** หมายถึง ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ต้นจนถึงวันตอบแบบสอบถาม
  - 1.8 **การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร** หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสารของทางราชการ จากสื่อต่าง ๆ คือ เสียงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสารที่เทศบาลตำบลจัดทำการพบปะพูดคุยกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น และอื่น ๆ
2. **การมีส่วนร่วมของประชาชน** หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลจำนวน 4 ด้าน ได้แก่

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่นและจัดลำดับความสำคัญของประเด็นหลักในการพัฒนา

2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้มีการจัดประชุมและเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพของเด็ก สตรี เยาวชน คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากเทศบาล เช่น บริการอินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย การมีส่วนร่วมในการได้รับการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมได้รับความไว้วางใจ ความเคารพนับถือจากผู้อื่นในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล การมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่าเทศบาลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีและนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ

3. เทศบาล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล มาเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 การวิจัยครั้งนี้ หมายถึง เทศบาลตำบล วาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำไปปรับใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผู้บริหารสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานของเทศบาลตำบล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และประโยชน์สุขของประชาชนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้แนวคิดและทฤษฎีนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์และสนับสนุนการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
5. บริบทของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม
6. อำนาจหน้าที่ของเทศบาล
7. รายได้และรายจ่ายของเทศบาล
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

พัชรี ลิโรรส และคณะ (2546 : 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันกับทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ ตั้งแต่การได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและในที่สุด จึงเข้าร่วมลงมือปฏิบัติการติดตามและประเมินผลด้วย

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 : 4) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นจะต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ธีระศักดิ์ โฆษณวุฒิ (2547 : 22) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนการติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สุดาวรรณ์ มีบัว (2547 : 40) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการ ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน ต่างร่วมคิดหาแนวทาง วิธีการในการดำเนินการ ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง หรือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมติดตามดำเนินกิจกรรมที่ทำการร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย

อรทัย กักผล และคณะ (2548 : 57) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในปัจจุบัน คือ กระบวนการ ซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ถวิลวดี บุรีกุล (2550 : 1-2) อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศชาติ แต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัว เพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือ และตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

1.3 ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

1.4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น อาจเข้าใจอย่างกว้าง ๆ ได้ว่าเป็นการที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

1.5 การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

1.6 การมีส่วนร่วมนั้น จะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขันซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้ริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

1.7 การมีส่วนร่วม คือการที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการที่ไม่ถูกควบคุม โดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

จากความหมายข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการริเริ่ม การตัดสินใจ การร่วมการปฏิบัติและรับผิดชอบต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเองในการกำหนดการพัฒนาให้แก่ประชาชน โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำหรืออาจอยู่ในฐานะผู้รับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างมีอิสระการทำงานต้องเน้นในรูปกลุ่มหรือองค์กรชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่างชัดเจน เนื่องจากพลังกลุ่มจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ท้องถิ่นพัฒนาและบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจจะมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ ๆ ได้แก่ (พงทอง โยธาใหญ่. 2545 : 16)

2.1.1 ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการให้มีส่วนร่วมเป็นการเลือกตั้งหรือถอดถอนเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงาน ทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับ และการประชุมปรึกษาหารือประจำปี จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้ มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงใน

การตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามารับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2.1.2 ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ตามแนวความคิดทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่กรณีเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบายและการมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้นคือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

2.2 ลักษณะทฤษฎีการมีส่วนร่วม 5 ทฤษฎี ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

(ประสิทธิ์ ลินธุอุทัย. 2550 : 15 – 16)

2.2.1 ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูด หรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติและถ้าให้ได้ผลดีผู้เกลี้ยกล่อมต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง สรุปได้ว่า การเกลี้ยกล่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะการเกลี้ยกล่อมเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการที่ประชาชนพอใจอยู่แล้วก็ย่อมส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2.2.2 ทฤษฎีการสร้างขวัญคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและทางใจ ถ้าคนเรามีขวัญดีผลการทำงานนั้นจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลการทำงานก็จะต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากว่า ขวัญเป็นสภาวะทางจิตที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั้นเอง การสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามคนทำงานมีขวัญดีก็จะเกิดสำนึกในการรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีต่อหน่วยงาน ทั้งในส่วนที่เป็นบุคคลและขวัญของกลุ่ม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ขวัญของคนเรา โดยเฉพาะคนที่มีความดีนั้นย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

2.2.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้รักสามัคคีชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้รักสามัคคีชาตินิยมให้เกิดขึ้น ซึ่งหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์รวมของชาติ มีความพึงพอใจในชาติของตนพอใจในเกียรติภูมิ จงรักภักดีต่อท้องถิ่น

2.2.4 ทฤษฎีสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน

หรือผู้นำพลวัต คือ เป็นผู้นำที่เคลื่อนไหวทำงานเพื่อพัฒนาอยู่เสมอ ส่วนผู้นำที่ไม่ดี คือ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ เรียกว่า ผู้นำนิเสธ ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีความรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดี

2.2.5 ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative system and method) การใช้ระบบบริหารราชการในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยากเพราะใช้กฎหมายระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องของการบริหารเพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานด้วยความสมัครใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็จะไม่เป็นไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ ดังนั้น การใช้ระบบบริหารราชการเป็นการขยับยั้งให้ปฏิบัติตามนโยบาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปทฤษฎีการมีส่วนร่วม หมายถึง แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น โดยประชาชนเกิดความรู้สึกและความต้องการเป็นเจ้าของร่วมกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน มีอิสระในการตัดสินใจ สามารถจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมถึงสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน

3. ลักษณะการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมจะแบ่งเป็นหลายขั้นตอนแตกต่างกัน ตามแต่วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

3.1 การมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543 : 11)

3.1.1 การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

3.1.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่ใช้

3.1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

3.1.4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากโครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการ ซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพ หรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลได้

3.1.5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่าโครงการพัฒนาที่ดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งอาจเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดของโครงการทั้งหมด

3.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้มี 4 ขั้นตอน คือ (สุทัน ทวงค์มา. 2544 : 7 - 9)

3.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่จะสามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาโดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และสาเหตุของปัญหา ซึ่งในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในขั้นตอน (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงซึ่งเป็นวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ
- 2) การมีส่วนร่วมในขั้นเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาส หรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ
- 3) การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติ (Operation decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่รวมตัวกันตามประเพณี เช่น กลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ คัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

3.2.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏในขั้นตอนนี้ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์และการให้คำแนะนำซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะช่วยให้ด้วยความเต็มใจ
- 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Administration and co-ordination) จะมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

การฝึกอบรมผู้ที่เข้าปฏิบัติในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็นผู้ประสานงานในโครงการด้วย

3) การมีส่วนร่วมเป็นผู้เข้าปฏิบัติในโครงการ มักพบว่ามีลักษณะเป็นการบังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการมากที่สุด การมีส่วนร่วมโดยหารบังคับให้ปฏิบัติจะแตกต่างจากการให้ความร่วมมือ เพราะการบังคับให้ทำนั้นผลประโยชน์ (Benefits) จะไม่ใช่เป็นสิ่งที่สำคัญแต่ถ้าเป็นการร่วมด้วยความเต็มใจนั้น ตะมมีการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับหลังเกิดการมีส่วนร่วมด้วย

3.2.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (Benefits) ยังแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ (Material benefits) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

2) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านสังคม (Social benefits) ได้แก่ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะ หรือส่วนกลางของชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตนเอง (Self - esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political power) ความคุ้มค่าของผลประโยชน์ (Sense of efficacy)

3.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน รวมทั้งเป็นการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป แต่การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ส่วนใหญ่บทบาทดังกล่าวจะเป็นของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ โดยจะเป็นการประเมินผลของงบประมาณที่จัดสรรนั้นนำไปใช้อย่างไร บางกรณีแม้แต่เจ้าหน้าที่เองยังไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนดังกล่าว การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้จะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของพลังความคิดของมวลชนที่จะทำให้งโครงการพัฒนาหรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

3.3 ระดับการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ อย่างกว้าง ๆ คือ (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546 : 17)

3.3.1 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริง หรือแพทย์ไม่ฟังจริงก็รักษาไม่ได้ผลดี

3.3.2 การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์ เพื่อจะเป็นแนวทางการตัดสินใจได้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้น ตนเองไม่รู้หรือจะไม่รู้ทุกเรื่อง

3.3.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมี ส่วนได้เสียด้วย

3.3.4 การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด

3.3.5 การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ อาจไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือ ด้านอื่น ๆ เพื่อให้โครงการสำเร็จ

3.4 การมีส่วนร่วมว่าตามขั้นตอนในการพัฒนาซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน อันเกิดจากการผสมผสานแนวคิดเชิงทฤษฎีกับแนวคิดภาคปฏิบัติ ดังนี้ (ภูสิทธิ์ ชันติกุล. 2553 : 15)

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความ ต้องการด้วย

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นการดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมี ส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วม บริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ อันแสดงออกมาในเชิงรูปธรรมและนามธรรมต่อสังคม หรือบุคคลก็ตาม

3.5 โคอเฮน และ ออฟฟ์ชอบ ได้จำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219; อ้างถึงใน จรรยาพร วงศ์จำปา. 2553 : 10-12)

3.5.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรมและการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม

3.5.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบ ของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและ การร่วมมือทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3.5.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

3.5.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

3.6 ขั้นตอน การมีส่วนร่วมตามกรอบแนวคิดในการศึกษา

เนื่องจากผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดของ โคอเสน และ อีฟฟ์ฮอบ มาปรับปรุงเป็นกรอบในการศึกษา โดยได้พิจารณากำหนดการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านให้สอดคล้องกับบริบทและสภาพความเป็นจริงของพื้นที่การวิจัย อธิบายโดยละเอียดดังนี้

3.6.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน การมีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่นและจัดลำดับความสำคัญของประเด็นหลักในการพัฒนา เป็นต้น

3.6.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการทำงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้มีการจัดประชุมและเข้าร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและร่วมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ เป็นต้น

3.6.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวก สบายจากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพของเด็ก สตรี เยาวชน คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส การมีส่วนร่วมในการรับบริการจากเทศบาล เช่น บริการอินเทอร์เน็ต ตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย การมีส่วนร่วมในการได้รับการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมได้รับความไว้วางใจ ความเคารพนับถือจากผู้อื่น

ในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล การมีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย การมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล เป็นต้น

3.6.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจรับจ้างร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการมีบทบาทในการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่าเทศบาลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีและนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ เป็นต้น

สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการร่วมมือกันของคนในชุมชนและองค์กรในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน มีความเข้มแข็งในทางการเมืองและการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

4.1 ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคลต่าง ๆ คือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น และปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอาศัยในเมืองหรือชานเมือง จำนวนสมาชิกในครอบครัวและลักษณะครอบครัว ค่านิยม และทัศนคติ (Bertand. 1958 : 147-157 ; อ้างถึงใน อารณ วัชร. 2546 : 14)

4.2 ปัจจัยที่นำมาใช้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน รายได้ของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน ที่ดินที่ทำกินของหัวหน้าครัวเรือน

การเป็นสมาชิกกลุ่มของหัวหน้าครัวเรือน ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำของหัวหน้าครัวเรือน ความคาดหวังในผลประโยชน์ของหัวหน้าครัวเรือน และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหัวหน้าครัวเรือน (อนุชา เอี่ยมแท้. 2547 : 76-77)

4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาเพื่อการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลท่าตะเกียบ ไว้ดังต่อไปนี้ (จินตนา ส่องแสงจันทร์. 2549 : 42)

4.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพในครอบครัว ระดับการศึกษา ความสามารถ บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน บุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาย่อมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมสูง

4.3.2 ปัจจัยภายในตัวบุคคล เช่น ความคาดหวังในประโยชน์ของส่วนร่วม ระดับสังคม อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่เพียงพอต่อการมีส่วนร่วม นอกจากตัวบุคคลแล้วปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะบุคลิกภาพและนโยบายของผู้บริหารหรือผู้นำก็มีผลต่อการมีส่วนร่วม หากผู้นำยอมนำให้สมาชิกมีส่วนร่วมได้มากขึ้น

4.3.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความสลับซับซ้อนทางเทคโนโลยีความต้องการทรัพยากร การสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ปัจจัยลักษณะงานที่มีความอิสระของงาน ความท้าทายและความซับซ้อนของงาน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการปกครอง ตลอดจนปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนที่เป็นผลจากการมีส่วนร่วม ได้แก่ ค่าตอบแทน แรงงาน เงินปันผล

4.3.4 ปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยาในเรื่องความหวังกังวลกับปัญหานั้น ๆ ความรู้สึกเป็นเจ้าของและตกลงใจที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา

4.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง ไว้ดังต่อไปนี้ (วิรัชดี เมืองใจ. 2552 : 4)

4.4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา

4.4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ การเป็นสมาชิกในสังคม ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การเข้าถึงระบบของมูลเพื่อการพัฒนา การรับรู้ข่าวสารภายนอก

4.4.3 ปัจจัยเกี่ยวกับโครงการ ได้แก่ ความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการ

4.4.4 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้นำ ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ

4.5 โคอเซ็น และอัฟฟี่ฮอฟ เสนอบริบทของการมีส่วนร่วมในการพิจารณาการมีส่วนร่วมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสภาพแวดล้อม ซึ่งมีความซับซ้อนอย่างมาก ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านการเมือง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 17-19 ; อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล. 2553 : 17)

นอกจากนี้โคเฮน และอัฟฟ์ฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 59-79) ได้เสนอเพิ่มเติมว่ามีบุคคล 4 ฝ่ายที่มีความสำคัญในการมีส่วนร่วมใน โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชนบท ประกอบด้วยประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลภายนอกสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ยังมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ อายุและเพศ สถานภาพทางครอบครัว ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม อาชีพ รายได้และทรัพย์สิน และพื้นที่ดินถือครอง และสถานภาพการทำงาน

กล่าวโดยสรุปการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยสรุปและนำแนวคิดดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการกำหนดลักษณะในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

5. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

วันชัย วัฒนศัพท์ (2546 : 7-8) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเกิดประโยชน์อย่างมากภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

5.1 เพิ่มคุณค่าของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งที่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

5.2 การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เน้นอนกระบวนการหรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้ว และเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่ม แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลใน

การยอมรับต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม ซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้น ๆ ในการนี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งโดยทั่วไปอาจจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายในการทำโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชน

5.3 การสร้างฉันทามติ โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างความมั่นคง ยืนยาว และเกิดการยอมรับระหว่างกลุ่ม ซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความคิดเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

5.4 การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำคนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีการสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริง

5.5 การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่ารังเกียจที่สุด” ครั้งหนึ่งความขัดแย้งได้นำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์มันจะยากยิ่งขึ้นในการที่แก้ปัญหาในประเด็นนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่จะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจจะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

5.6 การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจนั้นก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการของการตัดสินใจซึ่ง โปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนมีส่วนร่วม โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

5.7 การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชนและต่อที่ว่าสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดกันภายใน เพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะเกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการ และการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการ การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

5.8 การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไรและทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารราชการ

ชววงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 15-16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารระบบราชการไว้ว่า ระบบราชการมุ่งประสงค์ให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินงานทางการบริหาร หรือการดำเนินงานกิจการของรัฐ เพื่อสนองต่อความต้องการของตนเอง (ประชาชน) การมีส่วนร่วมทางตรงจะเห็นได้จากการที่ประชาชนสามารถตัดสินใจทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะหรือเข้าร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของรัฐในแต่ละสาขาหรือการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน อาทิ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับการจ้าง หรือการกำหนดราคาค่าจ้างต่าง ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมทางอ้อม ก็คือ การที่ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็นผ่านเครือข่ายหรือกลุ่มตัวแทนต่าง ๆ และทั้งการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารราชการผ่านสื่อใด ๆ อาทิ วิทยุ โทรศัพท์ เว็บไซต์ หรือจดหมายข่าว การบริหารราชการเชิงการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สามารถพิจารณาได้ในแนวทาง ดังนี้

6.1 มีการเปิดเผยข้อมูลและโปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน โดยมีช่องทางเพื่อการให้ข้อมูลข่าวสารที่กว้างขวางต่อประชาชนและเข้าถึงได้โดยสะดวก

6.2 มีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการเปิดช่องทางเพื่อการนี้อย่างจริงจัง

6.3 มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปประกอบการปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารงาน การให้บริการ และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะ หรือนโยบายอื่น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างชัดเจน โดยมีผู้รับผิดชอบและรายงานผลการดำเนินการเชิงสรุปเสนอที่เป็นรูปธรรมที่ต่อเนื่อง

6.4 เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม (เอกชน ประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ) ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาในกิจกรรมกระบวนการของหน่วยงานสำหรับการกำหนดทิศทางแห่งนโยบาย และกิจกรรมสาธารณะ ที่กระทบต่อประชาชนหรือตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

6.5 ประชาชนมีส่วนร่วมในเป็นเจ้าของในส่วนราชการ โดยสามารถเข้าถึงในการจัดกระบวนการหรือกลไกต่าง ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และร่วมในการตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จของการทำงานของหน่วยงานราชการได้ เพื่อที่จะสนองตอบตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถเห็นภาพของการให้โอกาสหรือยอมรับ มีประชาชนหรือภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนในการดำเนินงานในกิจกรรมหรือขั้นตอนต่าง ๆ ยังไม่ขยายวงกว้างให้สอดคล้องกับหลักการบริหารเชิงพัฒนา อาทิ การวางผังเมือง การควบคุมอาคารและการจัดรูปแบบที่ดิน ซึ่งเป็นภารกิจที่มีกฎหมายรองรับและต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้และในหลาย ๆ ขั้นตอนซึ่งกำหนดโดยแนวปฏิบัติตามกฎหมาย ประชาชนหรือองค์กรเอกชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถเข้าร่วมในการพิจารณานำเสนอและให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การพิจารณา การนำเสนอหรือการให้ข้อมูลเหล่านั้นอาจเป็นเพียงส่วนน้อยที่ถูกนำไปสู่การได้รับการตัดสินใจ เพื่อการปรับปรุงแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลงแห่งเหตุสภาวะของงานที่เกิดขึ้นในกระบวนการงาน แต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดผ่านเพื่อความสำเร็จของงานในอนาคตต่อไปอย่างดี ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในฐานะองค์กรของรัฐจะต้องเร่งรัด และปรับปรุงการจัดการบริหารเพื่อก่อผลแห่งการพัฒนา กล่าวคือ

6.5.1 องค์กรต้องมีคณะทำงานเพื่อการนี้อย่างเป็นทางการและเป็นรูปธรรมและประสานการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและวิเคราะห์สถานการณ์แห่งภารกิจ ประกอบยุทธศาสตร์การบริหารและงบประมาณอย่างจริงจัง เพื่อกำหนดกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการมีส่วนร่วมภาคประชาสังคมที่ดี

6.5.2 ช่องทางของการเข้าถึง ซึ่งข้อมูลและข่าวสารใด ๆ ต้องปรากฏอย่างชัดเจน และมีหลายช่องทางที่จัดกระทำได้ และต้องมีการประชาสัมพันธ์ทิศทาง การเข้าหาหรือเข้าถึงอย่างเป็นรูปธรรม โดยต่อเนื่อง พร้อมทั้งแสดงผลจากการมีส่วนร่วมด้วยความน่าเชื่อถือ เชิงผลแห่งการกระทำจริง และสร้างศรัทธาความเชื่อมั่น

6.5.3 องค์กรต้องเปิดโอกาสเพื่อการเข้ามามีส่วนร่วมในคณะทำงานหรือคณะกรรมการ หรือกลุ่มใด ๆ อย่างกว้างขวางทั้งภาคเอกชน ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียตามภารกิจนั้น ๆ ทั้งนี้จะเป็นการเข้ามาทั้งทางตรง และทางอ้อมก็ได้ โดยปราศจากการปิดกั้น

6.5.4 องค์กรต้องฟังความคิดเห็น ข้อเสนอ ข้อมูล หรือแนวทางการตัดสินใจของประชาชน หรือแนวปฏิบัติให้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องจัดกระทำโดยปราศจากอคติหรือบนเงื่อนไขแห่งความขัดแย้ง อันรับไม่ได้อย่างสิ้นเชิง พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียสามารถชี้แจง หรือประกอบเหตุผลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางในเวทีที่สามารถกำหนดได้

6.5.5 องค์กรต้องรวบรวมผลแห่งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมบทสรุป ทั้งความสำเร็จและความขัดแย้งเพื่อประชาสัมพันธ์ต่อสาธารณะอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าความเห็น

เหล่านั้น อาจจะไปสู่การตัดสินใจหรือไม่ตัดสินใจของผู้บริหารขององค์กร หรือของรัฐก็ตาม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจต่อประชาชนหรือผู้มีส่วนได้เสียให้มองเห็นความจริงใจและเป็นช่องทางต่อการนำเสนอ หรือติดตามผลในลำดับต่าง ๆ การบริหารแบบมีส่วนร่วมภาคประชาชนเป็นความยุ่งยากและมีความซับซ้อนอย่างมากสำหรับผู้บริหารขององค์กรเชิงปฏิบัติ ความสำเร็จในกิจกรรมหรือภารกิจใดที่สามารถน้อมนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของประชาชนมาจัดการได้ ถือว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดของการดำเนินงานเพื่อการบริหารดังกล่าวจึงต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายทั้งภายในองค์กรต่างองค์กร และประชาชนรวมถึงผู้เกี่ยวข้อง หรือมิได้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีความคิดเห็น กระบวนการวิเคราะห์และพิจารณาตัดสินใจเพื่อการใด ๆ ที่สามารถขจัดความขัดแย้ง และปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ได้

สรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการบริหารระบบราชการมุ่งประสงค์ให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมในการดำเนินงานทางการบริหาร หรือการดำเนินกิจการของรัฐ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของตนเอง (ประชาชน) การมีส่วนร่วมทางตรงจะเห็นได้จากกรณีที่ประชาชนสามารถตัดสินใจทางเลือกเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะหรือเข้าร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของรัฐในแต่ละสาขาหรือการลงประชามติในเรื่องต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงาน อาทิ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจรับการจ้าง หรือการกำหนดราคาการจ้างต่าง ๆ และมุ่งให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีการเปิดเผยข้อมูลและโปร่งใสในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานมีการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับภารกิจของหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ มีระบบการจัดการข้อมูลข่าวสารที่ได้จากประชาชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง และเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมได้เข้าร่วมในการกำหนดทิศทางแห่งนโยบาย และกิจกรรมสาธารณะ

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจ คือ สภาวะที่หน่วยงานชุมชนระดับล่าง มีอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางและวิธีการดำเนินกิจกรรมของตนเองได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญ คำจำกัดความ ความหมายและเงื่อนไข ดังนี้

1. ความหมายของการกระจายอำนาจ

ประยูร กาญจนกุล (2538 : 6) กล่าวถึง การกระจายอำนาจว่า การกระจายอำนาจ การปกครองเป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ๆ เพื่อจัดทำบริการ

สาธารณะบางอย่างโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับอำนาจของราชการส่วนกลางเพียงอยู่ในการควบคุมเท่านั้น

โกวิทย์ สุรัสวดี และคณะ (2535 : 36) ได้ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่า คือ การโอนกิจการบริหารสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศ หรือหน่วยงานบางหน่วยงานรับผิดชอบจัดทำอย่างอิสระจากการปกครองส่วนกลาง

ธนสวรรค์ เจริญเมือง (2548 : 59) ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจ หมายถึง ระบบบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการ ดูแลกิจการหลาย ๆ ด้านของตนเองไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลกลางรวมศูนย์อำนาจในการจัดการบริหารแทบทุกอย่างของท้องถิ่น

จากความหมายของการกระจายอำนาจ สรุปได้ว่าเป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วน ได้แก่ ท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดีที่สุดและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทุก ๆ ด้าน ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. ลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจ

ทวีศักดิ์ ปักษา (2550 : 14) ได้สรุปหลักการกระจายอำนาจ มีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

2.1 มีความเป็นนิติบุคคล การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างจากองค์กรของรัฐบาลกลาง การมีองค์การเป็นนิติบุคคลต่างหากนี้ก็เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน องค์กรเหล่านี้จะต้องมีงบประมาณทรัพย์สินและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของตน

2.2 มีอำนาจในการบริหารงาน ความมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นหลักที่สำคัญในการกระจายอำนาจการปกครอง เพราะถ้าหากองค์กรนั้นไม่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องรอคำสั่งจากรัฐบาลกลางอยู่เสมอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติภารกิจของตนเอง ตลอดจนมีอิสระพอสมควรในการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

2.3 ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเลือกผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติ การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นของประชาชนนั้นอาจทำได้หลายระดับแล้วแต่ความสามารถและความสนใจของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ เช่น ประชาชนบางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เฉพาะการออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตน

เข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่บางที่การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่านั้น ถึงกับสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของประชาชนเพื่อมีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยตนเอง

2.4 มิ่งบประมาณของตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ตนเอง รวมไปถึงการมีอำนาจในการบริหารงบประมาณที่ได้มานั้นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการมอบอำนาจการตัดสินใจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติการ จัดเก็บรายได้ การบริหารและการบริการประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

3. รูปแบบของการกระจายอำนาจ

รูปแบบของการกระจายอำนาจสามารถพิจารณาได้ ดังนี้ (นันทวัฒน์ บรมานันท์ และ แก้วคำ โกรสรพงษ์, 2544 : 15)

3.1 การกระจายอำนาจทางพื้นที่ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การกระจายอำนาจทางเขตแดน ที่มาจกแนวความคิดทางการเมืองที่เน้นความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเห็นว่าหากเจ้าหน้าที่ทำการบริหารหรือปกครองท้องถิ่นได้รับการแต่งตั้งจากส่วนกลาง ก็จะเป็นการปกครองแบบรวมอำนาจ มิใช่การกระจายอำนาจ ฉะนั้นการกระจายอำนาจทางพื้นที่จึงต้องมีการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกตั้งผู้บริหาร มีเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เป็นอิสระจากส่วนกลาง ไม่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางแต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองและมีงบประมาณของตนเอง เพื่อใช้ในการจัดทำกิจกรรมเหล่านั้น โดยรูปแบบการกระจายอำนาจดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบการกระจายอำนาจทางการบริหาร (Administrative Decentralization) (ปธาน สุวรรณมงคล, 2547 : 16) เป็นไปตามหลักการแบ่งอำนาจให้แก่ส่วนภูมิภาค โดยที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจวินิจฉัยสั่งการบางส่วนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้แทนราชการบริหารส่วนกลางที่ถูกส่งไปปฏิบัติราชการในเขตปกครองต่าง ๆ ของประเทศ ตัวแทนดังกล่าวถูกแต่งตั้งจากส่วนกลาง และยังอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของส่วนกลางเช่นเดิม

3.2 การกระจายอำนาจทางกิจการ หรืออีกนัยหนึ่งเรียกกันว่า การกระจายอำนาจทางการบริการเป็นวิธีการ กระจายอำนาจโดยมอบบริการสาธารณะอย่างใดอย่างให้องค์กรซึ่งมิได้อยู่ในสังกัดของส่วนกลางรับไปจัดทำด้วยเงินทุนและเจ้าหน้าที่ขององค์กรนั่นเอง บริการสาธารณะที่แยกมาจัดทำนั้นอาจเป็นบริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ สังคม กีฬา หรือวัฒนธรรมวิธีการกระจายอำนาจทางกิจการที่ไม่ใช่การกระจายอำนาจปกครอง แต่เป็นการ “มอบ” ให้องค์กรของรัฐ

ไปจัดทำบริการสาธารณะโดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐ มีทรัพย์สินของตนเองและมีผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลกระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นกัน สอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการเมือง (Political Decentralization) ของ ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 17 - 18) ที่มองว่าการกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ โดยการที่ผู้มีอำนาจรัฐในส่วนกลางมอบอำนาจหน้าที่และการตัดสินใจในบางภารกิจบางระดับ รวมถึงจัดสรรทรัพยากรการบริหารจำนวนหนึ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กระทำการกิจบางอย่างแทนรัฐบาลกลางโดยให้มีอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นนั้นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ นอกเหนือจากนี้การกระจายอำนาจทางการเมืองเป็นการกระจายอำนาจที่เกี่ยวข้องกับมิติ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การกระจายภารกิจหน้าที่ รัฐได้มอบภารกิจหน้าที่บางประการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการแทนรัฐ เช่น การจัดการศึกษาบางระดับ การให้บริการสาธารณะ เป็นต้น

3.2.2 การกระจายอำนาจการตัดสินใจ ในภารกิจหน้าที่ที่รัฐบาลมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปดำเนินการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจตัดสินใจอิสระในภารกิจหน้าที่นั้นด้วย

3.2.3 การกระจายทรัพยากรการบริหาร เมื่อรัฐบาลมอบหน้าที่และอำนาจตัดสินใจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว จะต้องมอบทรัพยากรการบริหารให้แก่รายได้จากการจัดเก็บภาษีในเขต จำนวนบุคลากรที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ด้วย

3.2.4 การกระจายการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้แก่ประชาชน เป็นการเปิดมิติให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น การให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อเพื่อขอให้มีการพิจารณาถอดถอนนักการเมืองท้องถิ่นที่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งต่อไป เป็นต้น

3.2.5 การกระจายความรับผิดชอบที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ การกระจายอำนาจหน้าที่และทรัพยากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องควบคู่ไปกับการทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นมีความรับผิดชอบ (Accountability) ที่โปร่งใสตรวจสอบได้โดยมีการกำกับดูแลจากรัฐและประชาชนในท้องถิ่นด้วย

4. การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2550 : 30, 73-76) หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78(3) กำหนดให้รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น พึ่งตนเองตัดสินใจในกิจกรรมท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้ง โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นให้ทั่วถึง และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ ในด้านการปกครองท้องถิ่น หมวด 14 ตั้งแต่มาตรา 281 ถึงมาตรา 290 สรุปได้ว่ารัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายมีอิสระในการกำหนดนโยบายในการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ รัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น ภายใต้กรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังบัญญัติสิทธิของประชาชน ในการถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้พ้นจากตำแหน่ง สามารถเสนอให้สภาท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่น รวมทั้ง การแต่งตั้งและพ้นจากตำแหน่งของพนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นไปตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 284 จึงได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่ให้การจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง การจัดสัดส่วนภาษีอากร โดยต้องคำนึงถึงภารกิจ หน้าที่ของรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และมาตรา 12 ได้กำหนดให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา ซึ่งเป็นแนวทางการรอบความคิด เป้าหมาย และแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อให้การกระจายอำนาจเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม

5. แนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.1 กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดกรอบโดยยึดหลักการและสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

5.1.1 ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตน โดยยังต้องอยู่ในการกำกับดูแลต่อรัฐบาลกลางที่มีความเป็นรัฐเดี่ยว มีความเป็นเอกภาพของประเทศยังอยู่ มีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและรักษาความมั่นคงของชาติเอาไว้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ระบอบประชาธิปไตย

5.1.2 ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรัฐจะต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจกรรมของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค คู่มือในส่วนของการกิจระดับมหภาค และภารกิจที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการได้ กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านนโยบาย ด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็นและยังให้การสนับสนุน ส่งเสริม ด้านเทคนิค วิชาการ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล

5.1.3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรัฐจะต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการจากสาธารณะที่มีคุณภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบแต่ผู้ใช้บริการ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงาน ติดตามงานต่าง ๆ

5.2 ขอบเขตการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 คณะกรรมการกระจายอำนาจได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดขอบเขต ดังนี้

5.2.1 รัฐกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการเงินการคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างความพร้อม ส่งเสริมให้ประชาชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

5.2.2 รัฐจะดำเนินการปรับบทบาทของราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคปรับโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนา

โครงสร้างและกลไกเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ สร้างระบบการติดตามตรวจสอบดูแล ประเมินประสิทธิภาพของการบริหารงาน

5.3 สรุปลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น คือ

5.3.1 มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลางหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหน้าที่ มีงบประมาณ มีทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และ ไม่ขึ้นตรงกับหน่วย การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลให้การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย เท่านั้น

5.3.2 มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลยก็ไม่นับเป็นการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

5.3.3 มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารงาน หรือ จัดทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง

5.3.4 มีงบประมาณและรายได้เป็นของท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจของท้องถิ่นนั้น หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแยกต่างหากจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

5.3.5 มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้จะมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเองแล้ว การกระจายอำนาจปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่ อันเป็นพนักงานของตนเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้สังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government) ถือเป็นรูปแบบการปกครองที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสภาพสังคมในปัจจุบัน เป็นรูปแบบที่รัฐจากส่วนกลางได้มอบอำนาจในการบริหารจัดการ การปกครองตนเอง โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

อุทัย หิรัญโต (2523 : 392) ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลมอบหมายให้หน่วยงานปกครองส่วนใดหน่วยหนึ่งของรัฐปฏิบัติหน้าที่เป็นรัฐบาลท้องถิ่นด้วย หรือทำหน้าที่เป็น 2 สถานะ (Local State Government) คือ เป็นหน่วยงานปกครองที่รับมอบหมายจากรัฐบาลตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากการปกครองส่วนท้องถิ่นของฝรั่งเศส

1.2 การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบที่รัฐกระจายอำนาจให้ประชาชนท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งมีอำนาจปกครองตนเอง การปกครองท้องถิ่นที่เรียกว่า Local State Government นี้ จะมีหน่วยการปกครองที่จัดตั้งขึ้นมาจากกฎหมายของรัฐดังที่เรียกว่า Creature of State มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวจะมีรูปแบบและอำนาจหน้าที่ที่ประการใดบ้างจะกำหนดไว้ในกฎหมายของรัฐอย่างชัดเจน

โกวิทย์ พวงงาม และอลงกรณ์ อรรคแสง (2547 : 7) ให้ความเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่ทำหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลังและกำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) พัทยา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจในการปกครองและบริหารกิจการงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนกลางเป็นเพียงหน่วยคอยกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจการไปด้วยความเรียบร้อยหรืออีกนัยหนึ่ง การปกครองส่วนท้องถิ่น คือการกระจายอำนาจของราชการส่วนกลางเพื่อให้

ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระต่างหากจากการปกครองของราชการส่วนกลาง ที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 25) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

2.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยงบประมาณเป็นหลัก หากงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริหารให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเช่นนี้เป็นการแบ่งเบาทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 เพื่อความประหยัด โดยท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็แตกต่างกันไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศ

2.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาธิปไตย จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการรับสมัครเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่น การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

2.4 เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อย่างต่อเนื่องจากประเทศที่มีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันการรับการบริหารจากรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียวอาจไม่ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างทันทั่วถึง

กล่าวโดยสรุปแล้ว วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น พื้นที่แห่งหนึ่งอาจมีปัญหาระบาดน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค อีกพื้นที่หนึ่งมี

ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง ซึ่งความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นแต่ละแห่งอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาได้ชัดและสามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง

3. ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบการปกครองตนเอง เป็นการปกครอง ที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นและการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองภายในกฎหมายของรัฐหรือในประเทศนั้น ๆ ดังนั้นลักษณะการปกครองท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้ (สุคนธ์รัตน์ เถาสุวรรณ. 2550 : 7-8)

3.1 สถานะตามกฎหมาย (Legal status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่อง การปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น จะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ นั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

3.2 พื้นที่และระดับ (Area and level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 12 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาของสหประชาชาติ โดยองค์กรอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์กรศึกษาและวัฒนธรรม (UNESCO) องค์กรอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมรประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ จะต้องพิจารณาคด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้ และบุคลากร เป็นต้น

3.3 การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

3.4 องค์กรนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาล แห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดคน โยบาย ออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตาม โยบายนั้น ๆ

3.5 การเลือกตั้ง สมาชิกองค์กรหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจาก ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองการ ปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริการท้องถิ่นของตนเอง

3.6 อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

3.7 งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

3.8 การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนร่วม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้หมายความว่ามิมีอิสระเต็มที่ทีเดียว คงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินกิจกรรมเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตย รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่

4. รูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบมาหลายรูปแบบ หลายยุคหลายสมัยซึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไข การจัดโครงสร้างของการเมืองการปกครองของประเทศ สภาพพื้นที่และคุณลักษณะชุมชนรวมถึงนโยบายของรัฐบาล สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันได้มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นมี 2 รูปแบบ คือ (โกวิท พงงาม. 2551 : 32) RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ครอบคลุมเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละจังหวัด โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะมีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ประสานงาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ตลอดทั้งดำเนินการในกิจกรรมที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กไม่สามารถทำได้ เพราะกิจการดังกล่าว เป็นกิจการที่ครอบคลุมพื้นที่กว้าง เป็นกิจการที่ต้องการความต้องเอกภาพและเป็นเรื่องที่เกินขีดความสามารถของหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ก็มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการสาธารณะต่าง ๆ ภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา ซึ่งต่างพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติ ให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดรวมกับเทศบาล ในขณะที่เมืองพัทยามีฐานะเป็นหน่วยการปกครอง ขนาดเล็กที่มีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาจึงเทียบเท่ากับ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

5. ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นจากความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐ ในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุก ของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจการปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ ประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครอง ท้องถิ่นสามารถสรุปความสำคัญได้ดังนี้ (ประทุมพร พลายเมือง, 2546 : 11)

5.1 การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานการปกครองระบบประชาธิปไตย (Basic democracy) เพราะการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมือง การปกครองให้แก่ ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องและมีส่วนได้เสียในการปกครอง การบริหารงาน ท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประ โยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย จะนำมาซึ่ง ความศรัทธาเลื่อมใสระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนมีโอกาส เลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารการเลือกตั้งเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่ เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกเข้าไปบริหารกิจการท้องถิ่น นับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่ได้ใช้ ความรู้ความสามารถบริหารงานท้องถิ่นเกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและ หน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

5.2 การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self government) ซึ่งหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่ง คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเองคือการที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมา เพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทาง ประชาธิปไตยต่าง ๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชน มีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อ ท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยแก้ไขปัญหของท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้การปกครองตนเองเป็นรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับรากหญ้า (Grass roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

5.3 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ได้แก่ ภารกิจของรัฐบาลมีอย่างกว้างขวางนับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้น ในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง ภารกิจที่รัฐบาลรับผิดชอบมีอำนาจในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง ปัญหาหรือการจัดบริการ โครงการในท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่เกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่ไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และภารกิจบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่นและไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศในส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

5.4 การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการและปัญหาแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการ หรือแก้ไขปัญหาได้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีเท่านั้น การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

5.5 การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมือง และเป็น การฝึกฝนทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

5.6 การปกครองส่วนท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้การพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่จะสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมิเช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่น ยัดใส่ หรือกึ่งหยิบยัดใส่” เกิดความ

คาดหวังว่าทุกปีว่าจะมี “ลาถลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเองอันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงเป็นลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

ปัจจัยที่มีส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

การที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ดังนี้

คูฟแมน (Koufman. 1949 : 7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบทพบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

มานิตย์ จันจำเริญ (2535 : 19-20) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคล เลือกริธีการปฏิบัติที่สอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
2. มาตรฐานคุณค่าบุคคลและกลุ่มบุคคล จะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
3. เป้าหมายบุคคลและกลุ่มบุคคล จะส่งเสริม ปกป้อง และรักษาเป้าหมายของตนเอง
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดาพฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวังบุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติปฏิบัติตามแบบที่คาดหวังว่า จะต้องประพฤติในสถานการณ์นั้น ๆ ทั้งยังชอบปฏิบัติตัวต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนเองคาดหวังจากผู้อื่น
6. การมองแต่ตัวเอง และกลุ่มบุคคลมักจะกระทำการต่าง ๆ ที่คิดว่าตนเองควรจะต้องทำเช่นนั้น
7. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำการต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนเองถูกบังคับให้ทำ
8. นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะกระทำการต่าง ๆ ตามนิสัยที่ตนเองนั้นชอบ เมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

9. โอกาส บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคม โดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวกับจำนวนและชนิดของ โอกาส ตามที่โครงสร้างของสังคมจะเอื้ออำนวยให้

10. ความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมักจะเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเองมีความสามารถ

11. การสนับสนุน บุคคลหรือกลุ่มคนมักจะเริ่มปฏิบัติงานเมื่อรู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุน

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึง เงื่อนไขที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างน้อย 3 ประการ คือ (ประเวศ วะสี. 2541 : 4)

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

หากประชาชนไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสามารถ ไม่มี ความเต็มใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนก็ไม่เกิดขึ้น นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ ดังกล่าว แล้วความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. ประชาชนต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากกว่าที่เขาประเมินค่าตอบแทนที่ได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความพึงพอใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องเข้าใจกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ทรงพล ตุ่มทอง (2541 : 28) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน พบว่า อายุ เพศ การศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2541 : 152) ได้สรุปปัจจัยที่เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ปัจจัยด้านกลไกของรัฐ โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายที่คำนึงถึงความแตกต่างของวัฒนธรรมท้องถิ่น สนับสนุนกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง รวมทั้งการสร้างช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยระบบต่าง ๆ

ของทางราชการต้องเอื้ออำนวยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมถึงการติดตามประเมินผลและการให้การสนับสนุนในภายหลังก็เป็นสิ่งจำเป็น

2. ปัจจัยด้านประชาชนที่จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนา กล่าวคือคนใจ ริเริ่มกิจกรรมและรับผลประโยชน์ สมาชิกต้องรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มมีโอกาสรับรู้ข่าวสาร โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก

3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาที่จะต้องรู้จักชุมชนในทุก ๆ มิติ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม ต้องค้นหาผู้นำที่มีศักยภาพ รู้จักวิธีการร่วมกลุ่มเพื่อช่วยหาทางแก้ปัญหา ร่วมกัน และสนับสนุนข้อมูลความรู้ต่าง ๆ รวมถึงทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

อลิน พีพัฒนา (2542 : 21-22) กล่าวถึง ปัจจัยพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกินจากพื้นฐานของประชาชน 4 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องการมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนนั้นต้องมีศักยภาพพอที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ประชาชนต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการของตนเอง วางแผน จัดบริหารจัดการองค์การและการใช้ทรัพยากรในที่สุด
2. ประชาชนจะต้องมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้ได้เข้าไปมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเห็นถึงประโยชน์ของการเข้าร่วม ไม่ใช่การบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม โดยที่ประชาชนไม่ประสงค์จะเข้าร่วม
4. ประชาชนจะต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ ประชาชนจะต้องมีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองนั้นต้องการในระดับที่เหมาะสม

นอกจากนี้ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542 : 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วมว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมได้ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ต่าง ๆ
2. ลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้
3. การได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร และแหล่งที่มาของ

ข่าวสาร

มงคล จันทร์ส่อง (2544 : 14) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ และความคาดหวัง ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วม กล่าวโดยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรหลายอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ติราพร หารคำ (2557 : 24) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การศึกษา หนี้สิน และตำแหน่งในชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

จากที่ศึกษา ได้ศึกษาเงื่อนไขปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่าเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมคือ ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วมคือ ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม ต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม และเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม เมื่อมีเงื่อนไขดังกล่าวจึงเกิดการมีส่วนร่วมเกิดขึ้น ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและสังคม ได้แก่ วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ

การติดต่อสื่อสาร

3. ปัจจัยทางโอกาส ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น นโยบายการเมืองการปกครอง

บริบทของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

1. ประวัติความเป็นมา

พ.ศ. 2498 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2498 พลเรือโทสุนาวิน วิวัฒน์ รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น ได้สั่งการให้ผู้ว่าราชการพื้นที่ที่จะจัดตั้งเป็นสุขาภิบาล ครั้นเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2498 นายบุญรอด พันธุ์เพ็ง นายอำเภอวาปีปทุมขณะนั้น ได้รายงานขอจัดตั้งสุขาภิบาลหนองแสงขึ้น และกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้สุขาภิบาลหนองแสงเป็นสุขาภิบาล เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2499 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษาที่ 73 ตอนที่ 83 ลงวันที่ 15 ตุลาคม 2499 ดังรายละเอียดดังนี้

พ.ศ. 2499 โดยที่เห็นเป็นการสมควรให้ยกฐานะท้องถิ่นบางส่วนในตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ขึ้นเป็นสุขาภิบาล ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. 2495 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตั้งสุขาภิบาลขึ้น เรียกว่า “สุขาภิบาลหนองแสง”

พ.ศ. 2542 ยกฐานะจากสุขาภิบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็น “เทศบาลตำบลหนองแสง”

พ.ศ. 2547 เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2547 ปรับขนาดเทศบาลจากขนาดเล็ก เป็น “ขนาดกลาง” ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย

2. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลวาปีปทุม ตั้งอยู่บนพื้นที่ของตัวอำเภอวาปีปทุม และตั้งอยู่ในบางส่วนของ ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม ประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ 2.31 ตารางกิโลเมตร

3. อาณาเขต

ทิศเหนือ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลหนองทุ่ม
ทิศใต้ จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลหัวเรือและตำบลโพธิ์ชัย

ทิศตะวันออก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลประชาพัฒนา

ทิศตะวันตก จดเส้นแบ่งเขตการปกครองระหว่างตำบลหนองแสงกับตำบลโคกสีทองกลางและตำบลหวาย

4. ภูมิอากาศ

อำเภอวาปีปทุม มีลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Ceimate) มี 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงสิ้นเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนแต่ละปีไม่สม่ำเสมอ บางปีฝนตกน้อยจนแห้งแล้ง ฝนที่ตกจะเกิดจากอิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมใต้ฝุ่นจากทะเลจีน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,279.83 มิลลิเมตร มีอุณหภูมิเฉลี่ย 32 องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ สภาพอากาศจะหนาวจัดในเดือนธันวาคมและมีลมแรง อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 5 – 12.5 องศาเซลเซียส

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงสิ้นเดือนเมษายน สภาพอากาศจะร้อนอบอ้าวมาก โดยจะร้อนที่สุดในเดือนเมษายน อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 36 องศาเซลเซียส

5. ภาพสังคมชุมชน

เทศบาลมีการจัดตั้งชุมชน จำนวน 7 ชุมชน มีประชากร 5,120 คน มีครัวเรือนทั้งหมด 2,070 ครัวเรือน โดยมีจำนวนประชากร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

หมู่บ้าน	เพศชาย	เพศหญิง	ประชากร
ชุมชนขวัญปทุม	286	315	601
ชุมชนโสมนัสประดิษฐ์	348	374	722
ชุมชนเมืองวาปี	214	256	470
ชุมชนหลักเมือง	298	331	629
ชุมชนตำโโรง	284	341	625
ชุมชนเทศบาลเหนือ	298	331	629
ชุมชนหนองคู	176	192	368
รวม	1,904	2,140	4,044

6. วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ มีดังนี้

6.1 ประเพณีงานออนซอนกลองยาว ประมาณเดือน ธันวาคม กิจกรรมที่ทำ คือ ประวงตริตาดกลองยาว ประวงคคกลองยาว มีการจัดออกร้านนิทรรศการ

6.2 ประเพณีงานลอยกระทง ประมาณเดือน พฤศจิกายน กิจกรรม คือ ประวงค นางนพมาศ ประวงคกระทง และประวงคขบวนแห่

6.3 ประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือน เมษายน กิจกรรม คือการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ และแห่พระพุทธรูปรอบเมือง

7. การศึกษา

7.1 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เป็นการถ่ายโอนภารกิจให้แก่เทศบาล

7.2 ระดับก่อนประถมศึกษา ถึง ประถมศึกษา มี 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนอนุบาลวาปีปทุม โรงเรียนเมืองวาปีปทุม และโรงเรียนรุ่งอรุณวิทย์

7.3 ระดับมัธยมศึกษา มี 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนวาปีปทุม

8. สาธารณสุข

8.1 ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง

8.2 คลินิกเอกชน จำนวน 10 แห่ง

9. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเทศบาล

9.1 รถบรรทุกน้ำ จำนวน 2 คัน แยกเป็น (แยกตามขนาดจุน้ำ)

9.1.1 คันที่ 1 จุน้ำได้ 6,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2522 ราคา 450,000 บาท

9.1.2 คันที่ 2 จุน้ำได้ 5,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2536 ราคา 987,777 บาท

9.2 รถดับเพลิง จำนวน 1 คัน จุน้ำได้ 2,000 ลิตร ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2520

ราคา 400,000 บาท

9.3 รถกระเช้าไฟฟ้า จำนวน 1 คัน ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2547 ราคา 1,800,000 บาท

9.4 รถตัดหญ้าชุดหลัง จำนวน 1 คัน ซื้อเมื่อ พ.ศ. 2551 ราคา 2,593,000 บาท

10. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป

11. การเกษตรกรรม

การประกอบการเกษตร คือ การปลูกข้าว และผักต่าง ๆ การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่

12. การพาณิชย์กรรมและบริการ

เทศบาลตำบลวาปีปทุมมีสถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม คือ

สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน	1 แห่ง
ตลาดสดเทศบาลมี	จำนวน	2 แห่ง
ร้านค้าทั่วไปมี	จำนวน	225 แห่ง
โรงฆ่าสัตว์	จำนวน	1 แห่ง
ธนาคาร	จำนวน	4 แห่ง

13. การท่องเที่ยว

ส่งเสริมการจัดงานออนซอนกลองยาวชาววาปี ของดีพื้นบ้าน ร่วมกับอำเภอวาปีปทุม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

14. การปศุสัตว์

การประกอบการของปศุสัตว์ในเขตเทศบาล ประกอบด้วย เลี้ยงโค เลี้ยงกระบือ 30 ราย เลี้ยงไก่เนื้อ เลี้ยงไก่ชน เลี้ยงไก่ไข่ เลี้ยงสุกร เลี้ยงเป็ดเทศ เลี้ยงเป็ดเนื้อ เลี้ยงเป็ดไข่ และมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

15. การบริการพื้นฐานการคมนาคม

ถนนในเขตเทศบาล มีทั้งหมด 48 สาย แยกเป็น ถนน คสล. จำนวน 32 สาย ถนนลาดยาง จำนวน 6 สาย

16. การประปา

อยู่ในความรับผิดชอบของการประปาส่วนภูมิภาค ตำบลหนองแสงมีผู้ใช้ทั้งหมด จำนวน 2,702 หลังคาเรือน

17. ไฟฟ้า

มีไฟฟ้าสาธารณะในเขตเทศบาล ทั้งหมด มี 660 จุด ครอบคลุมถนน 47 สาย

18. การสื่อสาร

มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข	จำนวน 1 แห่ง
ลูกข่ายวิทยุสื่อสารศูนย์ปทุมทอง	จำนวน 13 เครื่อง
สถานีวิทยุกระจายเสียงในเขตเทศบาล	จำนวน 1 สถานี

19. แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำในเขตเทศบาล มีจำนวน 7 แห่ง ดังต่อไปนี้

- 19.1 หนองแสง
- 19.2 หนองคู
- 19.3 หนองแคน
- 19.4 หนองชำแฮด
- 19.5 อ่างเก็บน้ำห้วยจอกขวาง
- 19.6 ห้วยกุดแคน
- 19.7 ห้วยจอกขวาง

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. อำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ หมายถึง หน้าที่หรือภารกิจที่เทศบาลจะต้องทำในพื้นที่ที่รับผิดชอบ หากไม่ปฏิบัติถือว่ามีความบกพร่องต่อหน้าที่ โดยเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล. 2496)
  - 1.1 รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
  - 1.2 ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
  - 1.3 รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
  - 1.4 ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
  - 1.5 ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
  - 1.6 ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
  - 1.7 ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
  - 1.8 บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

1.9 หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

2. อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ หมายถึง หน้าที่หรือภารกิจที่เทศบาลจะจัดทำหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพหรือความพร้อมทางด้านนครคลัง บุคลากรหรือความจำเป็นของแต่ละเทศบาลที่แตกต่างกันไป โดยเทศบาลตำบลมีหน้าที่ที่อาจจัดทำ ดังนี้ (พระราชบัญญัติเทศบาล. 2496)

- 2.1 ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
- 2.2 ให้มีโรงฆ่าสัตว์
- 2.3 ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 2.4 ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
- 2.5 บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
- 2.6 ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
- 2.7 ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 2.8 ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

รายได้และรายจ่ายของเทศบาล

ฐานะการคลังของหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สะท้อนออกมาในลักษณะงบประมาณ รายได้ขององค์กร เป็นเครื่องชี้วัด ความเป็นอิสระ และประสิทธิภาพในการบริหารการปกครองท้องถิ่นประการหนึ่ง ทั้งนี้ เพราะงบประมาณเป็นเรื่องมีที่ ทำให้แผนงานและนโยบายขององค์กร เปลี่ยนมาเป็นการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ และเนื่องจากการปกครองท้องถิ่นไทยทุกรูปแบบ ได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐบาลส่วนกลางเป็นผู้ก่อตั้ง รัฐบาลส่วนกลางจึงเป็นผู้กำหนดแหล่งที่มาของรายได้ว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะมีรายได้ประเภทใดบ้างและอัตราในการจัดเก็บอย่างไร โดยกำหนดไว้ในกฎหมายการจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ เทศบาลก็เช่นกัน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดแหล่งที่มาของรายได้เทศบาลไว้ ดังนี้

1. รายได้ของเทศบาล

- 1.1 ภาษีอากรตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 1.2 ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 1.3 รายได้จากทรัพย์สินของเทศบาล
- 1.4 รายได้จากการสาธารณูปโภคและเทศพาณิชย์
- 1.5 พันธบัตร หรือเงินกู้ ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
- 1.6 เงินกู้จากกระทรวงทบวงกรม องค์กร หรือนิติบุคคลต่าง ๆ

- 1.7 เงินอุดหนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 1.8 เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้
- 1.8 รายได้อื่นใดก็ตามแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้
2. รายจ่ายของเทศบาล ได้กำหนดประเภทของรายจ่ายไว้ ดังนี้
  - 2.1 เงินเดือน
  - 2.2 ค่าจ้าง
  - 2.3 เงินตอบแทนอื่น ๆ
  - 2.4 ค่าใช้สอย
  - 2.5 ค่าวัสดุ
  - 2.6 ค่าครุภัณฑ์
  - 2.7 ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง และทรัพย์สินอื่น ๆ
  - 2.8 เงินอุดหนุน
  - 2.9 รายจ่ายอื่นใดตามข้อผูกพันหรือตามที่มีกฎหมายหรือระเบียบของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัสสรีย์ คุณกลาง (2546 : 76-78) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ตำแหน่ง ในคณะกรรมการชุมชน อายุ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานภาพการสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

สมานมิตร ณาณบุญ (2547 : 64-65) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายได้พบว่า มีส่วนร่วมมากที่สุด ด้านการวางแผน รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านรายงานผลการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอห้วยเม็ก

จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน มีจำนวน 4 ตัวแปร คือ 1) การเป็นผู้นำกลุ่มทางสังคม 2) การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ 3) การได้รับข่าวสาร 4) การได้รับการสนับสนุนจากผู้นำชุมชน ส่วนตัวแปรที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ รายได้ และทรัพย์สิน

สาเกต ภูซันเงิน (2548 : 86-88) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น การรับรู้ติดตามข่าวสาร การร่วมรับประโยชน์ การร่วมดำเนินการ การร่วมตัดสินใจ การร่วมกำกับติดตาม และการร่วมรับผิดชอบ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาตำบล

มังกร ศีระโชตร (2549 : 108) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลดงใหญ่ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ส่วนเพศ ตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีเกียรติยศ และความคาดหวังต่อรางวัลประกวด มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ในส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

กรณิศ พระพินิจ (2550 : 61-62) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนามะเฟือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในแต่ละด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ คือ ประชาชนส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลปัญหาต่าง ๆ ของเทศบาลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินการ คือการเข้าร่วมจัดทำโครงการป้องกันอัคคีภัยในเขตเทศบาลในพื้นที่ใกล้เคียงอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร คือการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเทศบาลให้กับประชาชนได้รับรู้ อยู่ในระดับต่ำ ด้านการรับผลประโยชน์คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดงบประมาณในการดำเนิน โครงการต่าง ๆ เพื่อให้โครงการสามารถดำเนินการได้ตามแผนงานที่วางไว้อยู่ในระดับน้อย และด้านการตรวจสอบติดตามและประเมินผล คือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับน้อย ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

ธีระยุทธ สุขเสมอใจ (2550 : 69-71) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการรับผลประโยชน์จากการบริหารงานประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผนการบริหารงาน และด้านการติดตามประเมินผลประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้สุทธิต่อปี และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ และสำหรับปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส และอาชีพ

ทองใบ หนูไพล (2550 : 64-65) จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้านพบว่าโดยภาพรวมทุกด้านประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย โดยส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจมีคะแนนสูงสุด ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามประเมินผลมีค่าคะแนนต่ำสุด

วีระชัย คำล้าน (2550 : 121) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการร่วมตัดสินใจ รองลงมาคือด้านการกำกับติดตามผลและด้านการร่วมรับประโยชน์ตามลำดับ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการร่วมดำเนินการเมื่อจำแนกตามตัวแปร เพศ อาชีพ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยพบว่า เพศและหมู่บ้าน ไม่มีความแตกต่าง อาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีระชาติ เมืองใจ (2552 : 141) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ส่วนด้านที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ การได้รับรู้ข่าวสารจากแหล่งข้อมูลภายนอก

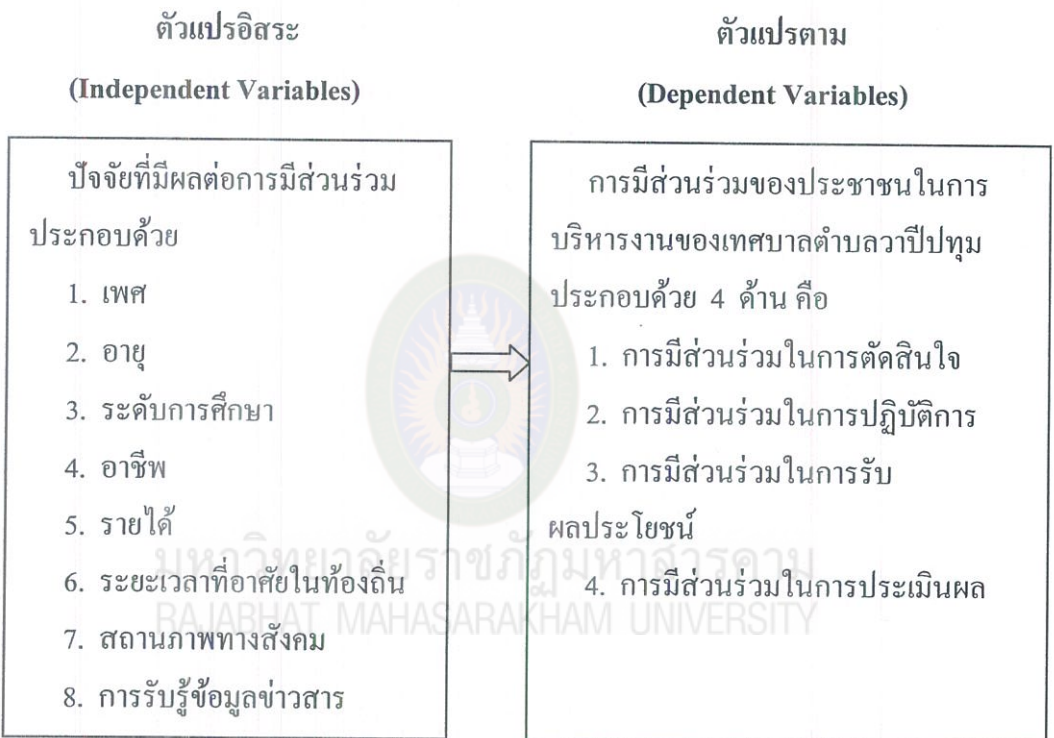
ความคาดหวังเกี่ยวกับโครงการ การเป็นสมาชิกกลุ่ม รายได้ของครอบครัว และการเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสามารถร่วมกันพยากรณ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ได้ร้อยละ 70.2

ณัฐรุจา ตันนารัตน์ (2552 : 57-58) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชน โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษาเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติการ ด้านการประเมินผล ด้านผลประโยชน์ และด้านการตัดสินใจ โดยประชาชนในเขตตำบลโพธิ์ชัย ที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่มีประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและเฉพาะด้านการประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป ได้ว่า จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลตำบล และปัจจัยบางประการทางสังคมของประชาชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขต เป็นต้น จึงเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะมีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบล ซึ่งมีประเด็นที่นำมาพิจารณา คือ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับใด ปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ โคอเฮน และ อัฟฟี่ฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน จรรยาพร วงศ์จำปา. 2553 : 10-12) สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนและวิธีการ ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ใน เขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4,044 คน (สำนักทะเบียนราษฎรท้องถิ่น เทศบาลตำบลวาปีปทุม. 2557 : 14-15)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ใน เขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 364 คน ผู้วิจัยได้กำหนด กลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร ยามาเน่ (Yamane. 1973 : 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

กำหนดให้ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร (4,044)

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ (โดยการวิจัยครั้งนี้

กำหนดให้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ .05)

แทนค่าในสูตรได้ ดังนี้

$$n = \frac{4,044}{1+4,044(0.05)^2}$$

$$n = \frac{4,044}{1+10.11}$$

$$n = \frac{4,044}{11.11}$$

$$n = 364$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ยามาเน่ คำนวณได้ 363.56 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเพิ่มเป็นจำนวนเต็ม คือ 364 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic sampling) มีขั้นตอน ดังนี้

จำนวนหมู่บ้าน 7 หมู่บ้านในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวาปีปทุม ประชากรมีจำนวน 4,044 คน ผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน และหาสัดส่วนจากกลุ่มประชากรด้วยการสุ่ม ตัวอย่างจำนวนประชากรโดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ การคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตัวอย่างเช่น การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง หมู่ที่ 1 ประชากร จำนวน 601 คน

$$\frac{601 \times 364}{4,044} = 54$$

และผลการคำนวณหมู่บ้านอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม
อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

หมู่บ้าน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชุมชนขวัญปทุม	601	54
ชุมชนโสมนัสประดิษฐ์	722	65
ชุมชนเมืองวาปี	470	42
ชุมชนหลักเมือง	629	57
ชุมชนสำโรง	625	56
ชุมชนเทศบาลเหนือ	629	57
ชุมชนหนองคู	368	33
รวม	4,044	364

เมื่อผู้วิจัย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านแล้ว ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการการจับสลาก โดยเขียนรายชื่อกลุ่มประชากรลงในกล่องแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 7 กล่อง และดำเนินการจับสลากที่ละกล่อง ซึ่งมีขั้นตอน คือ จับรายชื่อคนแรกขึ้นมาและบันทึกไว้ และนำใส่ไว้ในกล่องคืนเพื่อให้ประชากรทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน และดำเนินการจับต่อจนครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง กรณีที่จับได้รายชื่อเดิมผู้วิจัยจะนำใส่ไว้คืนและดำเนินการจับใหม่ จนครบตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง 364 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ประเภทสอบถามรายการ (Check List) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย อายุ เพศ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา สถานภาพทางสังคม และระยะเวลาที่อยู่ในท้องถิ่น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Lilert's Scale) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบด้วยน้ำหนักความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - Ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยทำขึ้น เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 กำหนดกรอบแนวความคิด และเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำไปใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามปลายปิดและแบบสอบถามปลายเปิด

2.3 ร่างแบบสอบถามนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนครอบคลุม ทั้งเนื้อหา ภาษา และรูปแบบ เมื่อได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการที่ปรึกษา

2.4 นำเอาร่างแบบสอบถาม ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขและเสนอผู้เชี่ยวชาญทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดังนี้

2.4.1 นางอรอนงค์ รังวิเศษ วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตร (ร.ป.ม.) ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลวาปีปทุม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.2 ผศ. ดร.กัลยา กุลสุวรรณ วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุสิตบัณฑิต (ภาษาไทย) ตำแหน่ง อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.4.3 ผศ. ดร.ไพศาล วรคำ วุฒิการศึกษา การศึกษาดุสิตบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

ในการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จะใช้วิธีการตรวจสอบด้วยค่า IOC (Index Of Congruence) ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย

+ 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อคำถามค่าความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์การวิจัย

การพิจารณาข้อคำถามนี้มีความสมบูรณ์จะพิจารณาเฉพาะค่าตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป ข้อคำถามใดได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์จะนำมาปรับปรุงแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งจนกว่าจะสมบูรณ์

2.5 นำแบบสอบถามที่ทำการตรวจแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาอีกครั้ง

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขจากการแนะนำของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ครั้งที่ 2 แล้วมาพิมพ์ปรับปรุง

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องและความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยใช้สูตร IOC ตามวิธีของโรบินลลิ (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hambleton) (สมนึก ภัททิยธานี. 2544 : 219 -233) เกณฑ์การให้คะแนนมี ดังนี้

ให้คะแนน + 1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน - 1 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum X$ แทน ผลคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ที่ 1 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 -1.00 มีค่าความเที่ยงตรงสูง ใช้ได้

เกณฑ์ที่ 2 ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.66 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

3.2 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน แล้วนำแบบสอบถามหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item-Total Correlation) และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยอีกครั้งหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาครั้งนี้จากผู้นำชุมชนทั้ง 7 หมู่บ้าน
2. ให้มีผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัย
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนด้วยตนเอง จนได้แบบสอบถามครบตามจำนวนทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องทุกฉบับ
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding from)
3. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อมากำหนดเกณฑ์ไว้ 5 ระดับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

เป็นประจำ	กำหนดให้ 5 คะแนน
บ่อยครั้ง	กำหนดให้ 4 คะแนน
บางครั้ง	กำหนดให้ 3 คะแนน
นานๆ ครั้ง	กำหนดให้ 2 คะแนน
ไม่เคย	กำหนดให้ 1 คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปประมวลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

4.51 – 5.00	หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยใช้สถิติ คือ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม ใช้การวิเคราะห์พหุคูณถดถอยเชิงเส้น (Multiple Regression Analysis)
4. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความด้วยการแจกแจงความถี่

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม รายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลและ ผลการวิเคราะห์นำเสนอด้วยตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์แทนค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์แทนค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	ประชากร
n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
R	แทน	ค่าที่แสดงระดับของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระทั้งหมด กับตัวแปรตาม ซึ่งเรียกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficient)
R^2	แทน	ค่าที่แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้งหมดที่มีต่อตัวแปรตาม
S.E. of the Estimate	แทน	ค่าที่แสดงระดับของความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการใช้ตัวแปรอิสระทั้งหมดมาพยากรณ์ตัวแปรตาม
b_0	แทน	ค่าคงที่ของสมการถดถอยพหุคูณในรูปของสมการตัวอย่าง
b_i	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระ
β_i	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานแสดงถึงน้ำหนักของความสำคัญหรืออิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีผลต่อตัวแปรตาม
F	แทน	ค่าสถิติ F ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
t	แทน	ค่าสถิติ t ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่คำนวณได้จากค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยในที่ท้องถิ่น และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน

ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	144	39.56
ชาย	220	60.44
รวม	364	100.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	102	28.02
มัธยมศึกษาตอนต้น	59	16.21
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	95	26.10
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	43	11.81
ปริญญาตรี	60	16.48
ปริญญาโท	5	1.37
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	364	100.00
อาชีพ		
ว่างงาน	2	0.55
ไม่แน่นอน	13	3.57
นักเรียน/นักศึกษา	31	8.52
รับจ้างทั่วไป	114	31.32
พนักงานบริษัท	61	16.76
เกษตรกร	42	11.54
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	28	7.69
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	73	20.05
รวม	364	100.00
สถานภาพทางสังคม		
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)	35	9.62
อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนที่สุดหมู่บ้าน (อสม.)	38	10.44
ประชาชน	139	38.19
กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน	10	2.75
สมาชิกกลุ่มอาชีพ	39	10.71
คณะกรรมการหมู่บ้าน/กองทุนหมู่บ้าน	60	16.48
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	38	10.44
อื่น ๆ	5	1.37

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	364	100.00
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร		
วิทยุ	11	2.95
โทรทัศน์	16	4.29
เสียงตามสาย	181	48.53
ป้ายประชาสัมพันธ์	57	15.28
วารสารที่เทศบาลจัดทำขึ้น	49	13.14
การพบปะพูดคุยกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น	59	15.82
อื่นๆ	0	0.00
รวม	364	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 220 คน (60.44%) การศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน (28.02%) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน (31.32%) ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 139 คน (38.19%) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่รับรู้จากเสียงตามสาย จำนวน 181 คน (48.53%)

ตารางที่ 4 ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย อายุ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.
อายุ	18	78	43.81	12.86
รายได้	600	85,000	11,997.57	12,648.70
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	7	78	33.85	7.33

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุสูงสุด 78 ปี ต่ำสุด 18 ปี ประชาชนมีรายได้ โดยเฉลี่ย ($\bar{x}$) = 11,997.57 บาท (S.D. = 12,648.70) และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนสูงสุด 78 ปี ต่ำสุด 7 ปี

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แสดงการวิเคราะห์โดยรวมและรายด้าน
ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.45	0.30	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	4.51	0.12	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.55	0.23	มากที่สุด
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.52	0.20	มากที่สุด
โดยรวม	4.51	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$)
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.55$)
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.52$) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 4.51$)
และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.45$) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แสดงการวิเคราะห์รายด้านและรายข้อ
ดังตารางที่ 6 – 9

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. เคนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน	4.91	0.28	มากที่สุด
2. ได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชน	4.38	0.49	มาก
3. ได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน	4.41	0.49	มาก
4. ได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของเทศบาล	4.19	0.39	มาก
5. ได้ร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหา ในการพัฒนา	4.35	0.48	มาก
รวม	4.45	0.30	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ เคนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน ($\bar{X} = 4.91$) ได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน ($\bar{X} = 4.41$) ได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชน ($\bar{X} = 4.38$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของเทศบาล ($\bar{X} = 4.19$)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำแนกรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการทำงานของเทศบาล	4.85	0.36	มาก
2. มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล	4.73	0.44	มากที่สุด
3. ได้สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน	4.23	0.42	มาก
4. เคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล	4.32	0.47	มาก
5. สนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น	3.92	0.46	มาก
6. เคยเข้าประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	4.14	0.65	มาก
7. เป็นสมาชิกของกลุ่มสนใจต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ	4.68	0.47	มากที่สุด
8. ได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น	4.71	0.45	มากที่สุด
9. ให้ความสำคัญกับเทศบาลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น	4.74	0.44	มากที่สุด
10. ได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ	4.77	0.51	มากที่สุด
รวม	4.51	0.12	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ ($\bar{X} = 4.77$) ให้ความสำคัญกับเทศบาลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชน

ให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.74$) มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่าง การปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ($\bar{X} = 4.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.92$)

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ จำแนกรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ได้รับความสะดวก สบาย จากการดำเนินงาน โครงการ ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา	4.87	0.40	มากที่สุด
2. เคยเข้ารับบริการจากเทศบาล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ	4.71	0.45	มากที่สุด
3. ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพ ของเทศบาล	4.36	0.48	มาก
4. มีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตาม โครงการต่าง ๆ ของเทศบาล	4.28	0.45	มาก
5. ได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.27	0.44	มาก
6. ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย	4.59	0.49	มากที่สุด
7. ได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย	4.79	0.41	มากที่สุด
8. ได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล	4.51	0.50	มากที่สุด
รวม	4.55	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้รับความสะดวก สบาย จากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ($\bar{X} = 4.87$) ได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย ($\bar{X} = 4.79$) เคยเข้ารับ

บริการจากเทศบาล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ ($\bar{x} = 4.71$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.27$)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกรายข้อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. เป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับเทศบาล	4.56	0.54	มากที่สุด
2. มีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้งานงบประมาณของเทศบาล	4.52	0.61	มากที่สุด
3. ได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานของเทศบาล	4.30	0.57	มาก
4. ได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาล	4.51	0.50	มากที่สุด
5. ได้เคยประเมินผล โครงการพัฒนาของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาล	4.41	0.49	มาก
6. ได้เคยตรวจสอบว่าเทศบาลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนามากที่สุดปีโดยนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ	4.52	0.50	มากที่สุด
7. ได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการของเทศบาล	4.79	0.46	มากที่สุด
รวม	4.52	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 9 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการของเทศบาล ($\bar{x} = 4.79$) เป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับเทศบาล ($\bar{x} = 4.56$) ได้เคยตรวจสอบว่าเทศบาล

ได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนามากที่สุดปีโดยนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ ($\bar{X} = 4.52$) มีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล ($\bar{X} = 4.52$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานของเทศบาล ($\bar{X} = 4.30$)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวปีปทุม อำเภอวปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวปีปทุม อำเภอวปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วย Multiple Regression Analysis ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดกระทำตัวแปร ดังนี้

1. การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง สร้างขึ้นเพื่อใช้กับตัวแปรที่มีการวัดมาตราส่วนแบบอันตรภาค (Interval Scale) หรือมาตราส่วน (Ratio Scale) ซึ่งถ้าหากเป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดมาตราส่วนบัญญัติ (Nominal Scale) และอันดับ Ordinal Scale ซึ่งจะต้องนำมาแปลงให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy)
  2. ในการจัดกระทำตัวแปรเพื่อที่ให้ตัวแปรที่จะนำเข้ามาสมการ Multiple Linear Regression Analysis 3 ตัวแปรจากตัวแปรกลุ่มให้เป็นตัวแปรต่อเนื่อง ดังนี้
    - 2.1 ตัวแปรระดับการศึกษา ผู้วิจัย ได้ออกแบบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยทำการแบ่งรายละเอียดให้มากที่สุดและพิจารณาตามจำนวนปีที่ได้รับการศึกษาดังนี้ ป.6 (6 ปี) ม.3 (9 ปี) ม.6/ปวช. (12 ปี) อนุปริญญา (14 ปี) ปริญญาตรี (16 ปี) ปริญญาโท (18 ปี) และปริญญาเอก (21 ปี)
    - 2.2 ตัวแปรอาชีพ ผู้วิจัย ได้ออกแบบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยทำการแบ่งรายละเอียดให้มากที่สุดและพิจารณาตามความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เรียงลำดับจากอาชีพที่มีความมั่นคงน้อยถึงมาก ดังนี้ ว่างาน ไม่แน่นอน รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างเอกชน เกษตรกร ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
    - 2.3 ตัวแปรสถานภาพทางสังคม ผู้วิจัย ได้ออกแบบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยทำการแบ่งรายละเอียดให้มากที่สุดและพิจารณาตามจำนวนสถานภาพทางสังคมที่ประชาชนคนหนึ่งหรือผู้ตอบแบบสอบถามคนหนึ่งเป็นอยู่หรือมีอยู่ ซึ่งให้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ ได้แก่ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครสาธารณสุขมากที่สุดหมู่บ้าน ประชาชนกลุ่มสภาเด็กและเยาวชน สมาชิกกลุ่มอาชีพ คณะกรรมการหมู่บ้าน/กองทุนหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตารางที่ 10 การกำหนดรหัสตัวแปร

ประเภทของตัวแปร	ระดับการวัดตัวแปร	รหัสตัวแปร
1. เพศ 1.1 หญิง 1.2 ชาย	Nominal	X_1
2. อายุ	Ratio	X_2
3. ระดับการศึกษา 3.1 ประถมศึกษา (ป.6) 3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) 3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ปวช. 3.4 อนุปริญญา/ปวส./ปวท. 3.5 ปริญญาตรี 3.6 ปริญญาโท 3.7 ปริญญาเอก	Nominal	X_3
4. อาชีพ (ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ) 4.1 ว่างาน 4.2 ไม่แน่นอน 4.3 นักเรียน/นักศึกษา 4.4 รับจ้างทั่วไป 4.5 พนักงานบริษัท 4.6 เกษตรกร 4.7 ธุรกิจส่วนตัว 4.8 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	Nominal	X_4
5. รายได้	Ratio	X_5
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	Ratio	X_6
7. สถานภาพทางสังคม (จำนวน) 7.1 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 7.2 อาสาสมัครสาธารณสุขมากที่สุด หมู่บ้าน 7.3 ประชาชน	Nominal	X_7

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเภทของตัวแปร	ระดับการวัดตัวแปร	รหัสตัวแปร
7.4 กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน		
7.5 สมาชิกกลุ่มอาชีพ		
7.6 คณะกรรมการหมู่บ้าน/กองทุนหมู่บ้าน		
7.7 เจ้าหน้าที่ของรัฐ		
8. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (จำนวน)	Interval	X_8
8.1 วิทยุ		
8.2 โทรทัศน์		
8.3 เสียงตามสาย		
8.4 ป้ายประชาสัมพันธ์		
8.5 วารสารที่ทางเทศบาลจัดทำขึ้น		
8.6 การพบปะพูดคุยกับข้าราชการ ส่วนท้องถิ่น		
9. การตัดสินใจ	Interval	
10. การดำเนินการ	Interval	
11. การรับผลประโยชน์	Interval	
12. การประเมินผล	Interval	
13. การมีส่วนร่วม	Interval	Y_9

3. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) ระดับการศึกษา (X_3) อาชีพ (X_4) รายได้ (X_5) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X_6) สถานภาพทางสังคม (X_7) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_8) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Coefficients) ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ดังตารางที่ 11

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรทั้งหมดในรูปของเมตริกซ์สหสัมพันธ์

ประเภทของตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
เพศ (X ₁)	1	0.165**	0.008	0.000	0.061	-0.063	-0.236**	-0.210**	-0.093
อายุ (X ₂)		1	0.351**	0.140**	0.093	0.059	0.182**	-0.172**	.137**
ระดับการศึกษา (X ₃)			1	0.125*	0.176**	0.145**	0.202**	0.020	.063
อาชีพ (X ₄)				1	0.133*	0.194**	0.110*	0.072	.066
รายได้ (X ₅)					1	0.137**	0.163**	0.213**	-0.088
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X ₆)						1	0.122*	0.215**	-0.054
สถานภาพทางสังคม (X ₇)							1	0.176**	.007
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X ₈)								1	-0.057
การติดตามและประเมินผล (Y)									1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 11 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน ได้แก่ เพศ (X_1) อายุ (X_2) ระดับการศึกษา (X_3) อาชีพ (X_4) รายได้ (X_5) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X_6) สถานภาพทางสังคม (X_7) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_8) ซึ่งพบว่าไม่มีตัวแปรพยากรณ์คู่ใดมีปัญหาความสัมพันธ์กันเองสูง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทุกตัว ระหว่าง 0.122 - 0.351 โดย ตัวแปร 2 คู่ ที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ อายุ (X_2) กับ ระดับการศึกษา (X_3) ดังนั้น ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จึงไม่เกิน ข้อตกลงของการวิเคราะห์ด้วยสถิติ Multiple Regression Analysis ($r < 0.80$) ตัวแปรทั้งหมดจึงเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3. ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยเลือกใช้วิธีการแบบ Enter ผลปรากฏดังแสดงในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	b	Std. Error	beta	t	Sig.
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X_6)	.778	.065	.753	11.996	.000
อายุ (X_2)	.319	.054	.324	5.867	.000
สถานภาพทางสังคม (X_7)	.285	.059	.252	4.833	.000
อาชีพ (X_4)	.326	.080	.262	4.079	.000
Constant (a) = 2.528, S.E. = .364, R = .588, R² = .345, F = 45.526					

จากตารางที่ 12 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X_6) อายุ (X_2) สถานภาพทางสังคม (X_7) และอาชีพ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.778, 0.319, 0.285 และ 0.326 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.753, 0.324, 0.252 และ 0.262 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 34.5 ($R^2 = 0.345$, $F = 45.526$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = (2.528) + (0.778) (X_6) + (0.319) (X_2) + (0.285) (X_7) + (0.326) (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.588 + (0.753) (X_6) + (0.324) (X_2) + (0.252) (X_7) + (0.262) (X_4)$$

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดมา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.61 จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 364 คน ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจัดกลุ่มประเด็นพร้อมการให้คะแนนด้วยค่าความถี่ แล้วนำเสนอเชิงพรรณนาความ ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1. ควรให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลตำบลวาปีปทุม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่	29
2. ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา	20
3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม	17
4. ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	13
5. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลวาปีปทุมอย่างต่อเนื่อง	8
6. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมติดตามประเมินและร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลวาปีปทุมได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่	6

จากตารางที่ 13 พบว่า ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ควรให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลตำบลวาปีปทุม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่ (2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา (3) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม (4) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น (5) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตาม โครงการต่าง ๆ ของเทศบาลวาปีปทุมอย่างต่อเนื่อง และ (6) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมติดตามประเมินและร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลวาปีปทุม ได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม รวมถึงศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 364 คน ได้มาโดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรยามาเน่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Regression Analysis) สรุปผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย จำนวน 220 คน (60.44%) การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน (28.02%) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 114 คน (31.32%) ส่วนใหญ่มีสถานภาพทางสังคมเป็นประชาชนทั่วไป จำนวน 139 คน (38.19%) และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่รับรู้จากเสียงตามสาย จำนวน 181 คน (48.53%) มีอายุสูงสุด 78 ปี ต่ำสุด 18 ปี ประชาชนมีรายได้ โดยเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 11,997.57 บาท (S.D. = 12,648.70) และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สูงสุด 78 ปี ต่ำสุด 7 ปี คน

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายชื่อได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ เคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน ได้ร่วมตัดสินใจแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน ได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชน และชื่อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของเทศบาล

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ชื่อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ ให้ความร่วมมือกับเทศบาล ในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น มีส่วนร่วม ในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล และชื่อที่มี ค่าน้อยที่สุด คือ สนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 ชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้รับความสะดวก สบาย จากการดำเนินงาน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ได้รับความปลอดภัยจากการส่งเสริมด้านสุขภาพ ออมาย์ เคยเข้ารับบริการจากเทศบาล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ และชื่อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริม กิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้อง หรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละ โครงการของเทศบาล เป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้าง ร่วมกับเทศบาล ได้เคยตรวจสอบว่าเทศบาลได้นำ โครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนามากที่สุดปี โดยนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ มีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้ งบประมาณของเทศบาล และชื่อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความ บกพร่องในการดำเนินงานของเทศบาล

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาวีปทุม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน (X_0) อายุ (X_2) สถานภาพทางสังคม (X_7) และอาชีพ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.778, 0.319, 0.285 และ 0.326 ตามลำดับ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.753, 0.324, 0.252 และ 0.262 ตามลำดับ ตัวแปรดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาวีปทุม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 34.5 ($R^2 = 0.345$, $F = 45.526$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาวีปทุม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = (2.528) + (0.778) (X_0) + (0.319) (X_2) + (0.285) (X_7) + (0.326) (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.588 + (0.753) (X_0) + (0.324) (X_2) + (0.252) (X_7) + (0.262) (X_4)$$

4. ประชาชนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาวีปทุม อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ (1) ควรให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลตำบลวาวีปทุม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่ (2) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา (3) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาวีปทุม (4) ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น (5) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลวาวีปทุมอย่างต่อเนื่อง และ (6) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมติดตามประเมินและร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลวาวีปทุมได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1. ประชาชนส่วนมากต่างมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน เพื่อให้ทางเทศบาลนำไปแก้ไขปัญหา
2. ประชาชนส่วนมากต่างมีส่วนได้รับประโยชน์ ได้รับความสะดวก สบาย จากการทำงาน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา รวมถึงได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย
3. ประชาชนส่วนมากต่างให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการทำงานของเทศบาล
4. ประชาชนส่วนมากต่างมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการของเทศบาล
5. ประชาชนส่วนมากต่างมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ
6. ประชาชนส่วนมากต่างให้ความร่วมมือกับเทศบาลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น

ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เออวิน (Erwin, 1976 : 138) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานองค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ ธีระยุทธ สูดเสมอใจ (2550 : 69-71) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับ ทองใบ หนูไหล (2550 : 64-65) จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลห้วยทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้านพบว่าโดยภาพรวมทุกด้านประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับ วีระชัย คำล้าน (2550 : 121) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบัวงาม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับ วีระชาติ เมืองใจ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่น สถานภาพทางสังคม และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ได้แก่

2.1 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนไม่นานนัก เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานานจะมีความคุ้นเคยกับการบริหารงานของเทศบาลเป็นอย่างดี และรู้ถึงปัญหาต่างๆ ของทางเทศบาลดี จึงได้ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อความอยู่ดีกินดีของทุกคนในชุมชน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ชีระยุทธ สุกเสมอใจ (2550 : 69-71) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้มีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน

2.2 อายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากกว่าประชาชนที่มีอายุน้อย เพราะประชาชนที่มีอายุมากจะอยู่กับบ้าน ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ส่วนประชาชนที่มีอายุน้อย ส่วนมากจะออกไปเรียนหนังสือหรือออกไปประกอบอาชีพยังต่างถิ่น จึงไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากเท่าที่ควร

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ชีระยุท สุคเสมอใจ (2550 : 69-71) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก และผลการวิจัยสอดคล้องกับ ณัฐรุจา ดันนารัตน์ (2552 : 57-58) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย โดยรวมและเฉพาะด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 สถานภาพทางสังคม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ (อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครสาธารณสุขมากที่สุดหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ) มีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุมมากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน เพราะประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ บทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุมมากกว่าประชาชนที่มีสถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับภาคเอกชน สอดคล้องกับ โคเฮน และอัฟฟี่ฮอฟ (Cohen and Uphoff. 1980 : 59-79) กล่าวว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ มังกร ศิริยะโคตร (2549 : 108) ได้ทำการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ในส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล

2.4 อาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอาชีพมั่นคงมากจะมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากกว่าประชาชนที่มีอาชีพไม่มั่นคง เพราะประชาชนที่มีอาชีพที่ไม่มั่นคงจะต้องขยันทำงาน สร้างรายได้ให้กับตนเอง และต้องสร้างความมั่นคงในครอบครัวตนเองก่อนเป็นสำคัญ จึงไม่มีเวลาเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลมากนัก

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ สากล ภู่อ้นเงิน (2548 : 86-88) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ อาชีพ และผลการวิจัยสอดคล้องกับ วีระชัย คำล้าน (2550 : 121) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังงาม อำเภอเดชอุดม

จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับเป็นมากที่สุด ดังนั้นเทศบาลตำบลวาปีปทุม ควรดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.1.1 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น

1.1.2 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้าง ความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.1.3 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน

1.1.4 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.1.5 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล

1.1.6 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานของเทศบาล

1.1.7 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล

1.1.8 ควรสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน โครงการส่งเสริมอาชีพของเทศบาล

1.2 ผลจากการศึกษา วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อายุ สถานภาพทางสังคม และอาชีพ ดังนั้นเทศบาลตำบลวาปีปทุม ควรดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยด้านระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของทางเทศบาลมากขึ้น

1.2.2 ปัจจัยด้านอายุ ควรมีการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงระบบข้อมูลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพื่อร่วมวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้ข้อมูลในการบริหารงาน

1.2.3 ปัจจัยด้านสถานภาพทางสังคม ควรมีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาของเทศบาล ที่มีภารกิจหน้าที่ครอบคลุมหลายด้าน เพื่อให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนามากขึ้น

1.2.4 ปัจจัยด้านอาชีพ ควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีความศรัทธา และความเชื่อมั่นในการบริหารงานของทางเทศบาล ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน

1.3 ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่

1.3.1 ควรให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของการมีส่วนร่วมกับทางเทศบาลตำบลวาปีปทุม เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในเขตพื้นที่

1.3.2 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา

1.3.3 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ประชาชนตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม

1.3.4 ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

1.3.5 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาลวาปีปทุมอย่างต่อเนื่อง

1.3.6 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประชุมติดตามประเมินและร่วมติดตามโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลวาปีปทุมได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมาว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่จะช่วยสร้างให้ชุมชน และเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบลและอบต. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546.
- กรณีศ พระพินิจ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนามะเฟือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู. รายงานการศึกษาศิษระ ปร.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2551.
- โกวิท พวงงาม และอลงกรณ์ อรรถแสง. คู่มือ มิติใหม่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม, 2547.
- โกวิท สุรัสวดี และคณะ. การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : วีเจ ปรินต์ติ้ง, 2548.
- จรรยาพร วงศ์จำปา. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. นามานุกรมนวัตกรรมท้องถิ่นไทย ประจำปี 2547. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548.
- จินตนา ส่องแสงจันทร์. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาเพื่อการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลท่าตะเคียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2549.
- เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. การวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ณัฐรุจา ตันนารัตน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.

- ดำรงราชานุภาพ, สถาปน์ และกองวิชาการและแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการปกครอง.
 รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ :
 กรมการปกครอง, 2540.
- ติราพร หารคำ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
 บริหารส่วนตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2557.
- ถวิลวดี บุรีกุล. การมีส่วนร่วมแนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบัน
 พระปกเกล้า, 2550.
- ทรงพล ตุ่มทอง. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ศึกษากรณี
 เทศบาลตำบลศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ปร.ศ. ชลบุรี :
 มหาวิทยาลัยบูรพา, 2541.
- ทองใบ หนูไพล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาเทศบาลตำบล
 บ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษานิพนธ์ ปร.ม. ขอนแก่น :
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ทวีศักดิ์ ปักษา. ความคิดเห็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การ
 บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปร.ม.
 มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- ทะเบียนราษฎรท้องถิ่น เทศบาลตำบลวาปีปทุม, สำนัก. งานบริหารการทะเบียนอำเภอเมือง
 วาปีปทุม. มหาสารคาม : สำนักทะเบียนราษฎรท้องถิ่น เทศบาลตำบลวาปีปทุม. 2557.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณ
 การพิมพ์, 2535.
- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคมประชาสังคม. ขอนแก่น :
 ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2543.
- ธีระยุทธ สุดเสมอใจ. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ
 บริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีษะนาถ จังหวัดสุโขทัย. ภาคนิพนธ์ ปร.ม. อุตรดิตถ์
 : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2550.
- ธีระศักดิ์ โฆษณวุฒิ. ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบล
 บ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ม. เชียงใหม่ :
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

- นรินทร์ เมฆไตรรัตน์. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดแนวคิดพื้นฐาน : รัฏฐ์กับ
การปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส, 2547.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐานเทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ :
คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์ และแก้วคำ ไกรสรพงษ์. การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, 2544.
- บรรเจิด สอพิมาย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2540. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2547.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว), 2541.
- ประเวศ ะสี. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม. กรุงเทพฯ :
มูลนิธิชาวบ้าน, 2541.
- ประทุมพร พลายเมือง. การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลนคร
อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ สค.ม. สุรินทร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2546.
- ประยูร กาญจนกุล. คำบรรยายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2538.
- ประสิทธิ์ สีนรุทชัย. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การ
บริหารส่วนตำบลมะกูด อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี. รายงานการศึกษาอิสระ รป.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- ปลัดเทศบาลตำบลวาปีปทุม, สำนัก. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัด
มหาสารคาม. มหาสารคาม : สำนักปลัดเทศบาลตำบลวาปีปทุม, 2555.
- “พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 70 ตอนที่ 14 ก. หน้า 222-257.
14 กุมภาพันธ์ 2496.
- พวงทอง โยธาใหญ่. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษา
องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ รป.ม. เชียงใหม่ :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.

- พัชรี สีโรรส และคณะ. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน.** กรุงเทพฯ : มูลนิธิปริญญาโท
นักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546.
- ภัสสุรีย์ คุณกลาง. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ
พัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ ส.ม.
ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- ภูติทธิ ชันติกุล. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำท่าคา.**
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2553.
- มงคล จันทร์ส่อง. **การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2554.
- มานิตย์ จันจำเริญ. **พจนานุกรมไทย.** กรุงเทพฯ : รวมสาสน, 2535.
- มังกร ศีระชะ โศทร. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่
อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม, 2549.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก.
หน้า 1-127. 24 สิงหาคม 2550.
- วันชัย วัฒนศัพท์. **“การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร,” การสัมมนาชายจ้างและลูกจ้างภาค
รัฐวิสาหกิจ.** กรุงเทพฯ : กองรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน
กระทรวงแรงงาน, 2546.
- วีระชาติ เมืองใจ. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.** การศึกษาอิสระ รป.ม. เชียงราย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2552.
- วีระชัย คำล้ำน. **การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
บัวงาม อำเภอดงขอุดม จังหวัดอุบลราชธานี.** รายงานการศึกษาอิสระ. รป.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- สมนึก ภัททิยธานี. **การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กอพลินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2544.**
- สมานมิตร ญาณบุญ. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารงาน
ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2547.

- สากุล ภู่อันเงิน. การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. สถาบันบัณฑิต
พัฒนาบริหารศาสตร์, 2548.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนวิชาการบริหาร การปกครองท้องถิ่น.
พิมพ์ครั้งที่ 12. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.
- สุคนธ์รัตน์ เถาสวรรณ. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงาน
จ้าง. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, 2550.
- สุดาวรรณ มีบัว. การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลการวางแผนพัฒนาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- สุทัน ทาวงศ์มา. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนแก้ไขปัญหาสาธารณสุขของหมู่บ้าน
แม่ตำ ตำบลเสริมซ้าย อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- อดิน พิพัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษา นโยบาย
สาธารณสุข, 2542.
- อนุชา เขียมแท้. ปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ :
กรณีศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ปทุมธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2547.
- อรทัย ก๊กผล และคณะ. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี, 2548.
- อาภรณ์ วัชรระ. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัด
ร้อยเอ็ด. ปัญหาพิเศษ รป.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2546.
- อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2523.
- Cohen and Uphoff. **Effective Behavior in Organizations**. New York : Pichard D. Irwin Inc, 1980.
- Kaufman, H.F. Participation in Organized Activates in Selected Dimtuecky Localities. Ken
tacky : The Free Press, 1949.
- Yamane, Taro. **Statistic An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper & Row, 1973.
- William, E. (1976). **Electoral Participation in a Low Stimulus Election**. Rural Development.
4(1): 111-124.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. คำตอบทุกคำตอบ ข้อมูลทุกอย่าง ในแบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยถือเป็นความลับ
3. ขอความกรุณาให้ตอบคำถามทุกข้อ
4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคย
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

(นางสาวนันทน์ โสดาปัดชา)

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส./ปวท.

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. อาชีพ

ว่างงาน

ไม่แน่นอน

นักเรียน/นักศึกษา

รับจ้างทั่วไป

พนักงานบริษัท

เกษตรกร (มีที่ดินเป็นของตนเอง)

ประกอบธุรกิจส่วนตัว

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

5. รายได้.....บาท/เดือน

6. สถานภาพทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1)

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ประชาชน

- กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน
- สมาชิกกลุ่มอาชีพ
- คณะกรรมการหมู่บ้าน/กองทุนหมู่บ้าน
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- อื่น ๆ (ระบุ).....

7. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้.....ปี

8. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1)

- วิทยุ
- โทรทัศน์
- เสียงตามสาย
- ป้ายประชาสัมพันธ์
- วารสารที่เทศบาลจัดทำขึ้น
- การพบปะพูดคุยกับข้าราชการส่วนท้องถิ่น
- อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอ
วาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องทางขวามือที่ท่านเห็นตรงตามความคิดเห็นของท่าน
เพียงข้อเดียว

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านเคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน					
2. ท่านได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชน					
3. ท่านได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน					

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
4. ท่านได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของเทศบาล					
5. ท่านได้ร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา					
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
6. ท่านให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการทำงานของเทศบาล					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล					
8. ท่านได้สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน					
9. ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล					
10. ท่านสนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น					
11. ท่านเคยเข้าประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น					
12. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มสนใจต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ					
13. ท่านได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น					
14. ท่านให้ความร่วมมือกับเทศบาลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น					

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย
15. ท่านได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนรับทราบ					
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
16. ท่านได้รับความสะดวก สบาย จาก การดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา					
17. ท่านเคยเข้ารับบริการจากเทศบาล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ					
18. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพของเทศบาล					
19. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่างๆ ของเทศบาล					
20. ท่านได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม ท้องถิ่น					
21. ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
22. ท่านได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย					
23. ท่านได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับเทศบาล					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
24. ท่านเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับเทศบาล					

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
25. ท่านมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของเทศบาล					
26. ท่านได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานของเทศบาล					
27. ท่านได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของเทศบาล					
28. ท่านได้เคยประเมินผลโครงการพัฒนาของเทศบาลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเทศบาล					
29. ท่านได้เคยตรวจสอบว่าเทศบาลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีโดยนำไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ					
30. ท่านได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการของเทศบาล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลวาปีปทุม อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของท่านในหัวข้อต่อไปนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	1	1	3	1
15	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
19	1	1	1	3	1
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	1	1	1	3	1
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1
25	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1

คำถามข้อ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	1	3	1

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของสอบถามแบบ

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
1	129.7250	423.1276	.5787	.9670
2	129.8250	417.4301	.6807	.9665
3	129.7250	425.6917	.4309	.9676
4	129.6500	418.1308	.5720	.9670
5	129.6000	423.5795	.4766	.9675
6	129.9000	419.9897	.5668	.9670
7	129.7250	419.1276	.4963	.9675
8	129.5000	424.6154	.4609	.9675
9	129.5750	424.2506	.4698	.9675
10	130.5000	406.9231	.7155	.9663
11	130.2250	417.5635	.5644	.9671
12	130.3250	411.5071	.5910	.9672
13	130.2000	414.0103	.5209	.9677
14	129.8500	412.4897	.7353	.9662
15	130.0750	416.1224	.6923	.9664
16	130.1250	410.2660	.7761	.9659
17	130.2500	410.0385	.7275	.9662
18	129.9000	410.7077	.8248	.9657
19	129.8250	412.0455	.7595	.9661
20	130.0750	414.4814	.7144	.9663
21	129.9250	413.6609	.8242	.9659
22	130.1250	410.3173	.8323	.9657
23	130.1000	416.6051	.6216	.9668
24	130.0250	412.2814	.7942	.9659
25	129.9500	414.3564	.7236	.9663
26	130.0000	412.1538	.7746	.9660
27	129.9000	415.3744	.7110	.9663

ข้อที่	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
28	129.8000	412.0615	.8023	.9659
29	129.7250	413.9994	.7563	.9661
30	129.8250	406.6096	.7874	.9658

Reliability Coefficients

N of Cases = 40

N of Item = 30

Alpha = .97

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาววณัสนันท์ โสคาปัดชา
วัน เดือน ปี เกิด	15 ตุลาคม 2532
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 243/3 หมู่ 1 ตำบลหนองแสง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม 44120
ตำแหน่งหน้าที่	เจ้าของกิจการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2556	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.) เกียรตินิยม อันดับ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY